ማስታወሻ

ሰላም ኣምሃ

ቁም ነገረኛው ወዳጄ፥ ኣቶ ኣማረ ማሞ (ደራሲ፥ ኤዲተርና ኣሳታሚ) ከየጋዜጣውና ከየሰው ኣሰባስቦና ጠርዞ ከኣዲስ ኣበባ የላከልኝን የዝነኛውን ሰኣሊና ገጣሚ የገብረክርስቶስ ደስታን ግጥሞች እን ድትመለከታቸው ልኬልሃለሁ። ገብረክርስቶስ ደስታ፥ ኣፈር ይቅለለውና፥ በቅርብ የማውቀው ታላቅ ኢትዮጵያዊና የስነጥበብ ሰው ነበር፥፥ ግጥሞቹ በመፅሃፍ መልክ ታትመው ስላልወጡና ስላልተሰራጩ ብዙ ሰው በተለይም ወጣቱ ትውልድ ኣያውቃቸውም፥ የስእሉን ያህል። ስለዚህ የሚያመችህ ከሆነ ኣልፎ ኣልፎ ኣንዳንዱን ግጥም በEEDN ላይ ብታወጣው ጥሩ ነበር።

ኣሰፋ ገብረማርያም ተሰማ
ላስ ቬጋስ፥ ኔቫዳ

እንግዴህ፥ ከላይ እንዳነበባችሁት ግጥሞቹን የሰበሰቡት ኣቶ ኣማረ ማሞ ሲሆኑ፥ ለኔ የደረሰኝ በኣቶ ኣሰፋ ገብረማርያም በኩል ነው። ፅሁፎቹ ብዙ የማይታዩና የደበዘዙ ቃሎች እንዲሁም የፊደል ስህተት ኣለባቸው። ለማስተያየትና ለማረም እንዲመች፥ የኣቶ ገብረክርስቶስ ግጥሞች ወይም ስለ ኣቶ ገብረክርስቶስ የተፃፉ ሰነዶች ያሉዋችሁ ሁሉ

በ Asfawa@Missouri.edu

ወይም
Amha Asfaw
P.O. Box 7134
Columbia, Mo 65205-7134

ብትልኩልኝ ኣመሰግናለሁ።

የሚከተሉትን፥ የኣቶ ገብረክርስቶስ ደስታን ግጥሞች እንደምትወዱዋቸው ተስፋ ኣደርጋለሁ። «ኣገሬ»ን ስታነቡ፥ ሞታቸው እንደተመኙት በሃገራቸው ሳይሆን በሰው ሃገር መሆኑን ኣስታውሱ። ያሳዝናል።

የማይነበቡ ቃሎችን ምን እንደነበሩ መገመት ከቻልኩ፥ በፋንታቸው የመሰሉኝን ቃሎች ኣስገብቻለሁ፤ ትክክል የማይመስሉ ቃሎችን ሳገኝ ለውጫቼዋለሁ፤ ኣንዳንድ ለማንበብ ያስቸገሩኝን ስንኞች ደግሞ ኣቀማመጣቸውን ቀይሬኣለሁ። ሆኖም፥ ያደረግሁዋቸውን ለውጦች በግርጌ ማስታወሻ ውስጥ ለማሳየት ሞክሬኣለሁና ኣቶ ኣማረ ማሞ የሰበሰቡኣቸው ግጥሞች ምን ይመስሉ እንደነበረ ማወቅ ኣያስቸግርም። ሌላው ለውጥ የፊደል ስርኣት ስለሆነ ግጥሙን የሚያዳምጥ ሰው ሊገነዘበው የሚችል ልዩነት ኣይኖርም። ሶስተኛው ለውጥ የስንኞቹ ኣደራደር ነው። ይህም እንደኣንባቢው የማዜም ስልት የሚቀያየር ነውና የግጥሞቹን መሰረት ኣያናጋውም። ከባዱ የማይነበቡትን ወይም ተነበው ትርጉም የማይሰጡትን ቃሎች መለወጡ ነው። ይህ ደግሞ ኣቶ ገብረክርስቶስ ደስታ በእጃቸው የጻፉት ወይም ያረሙት ቁልጭ ብሎ የሚነበብ ቅጅ ካልተገኘ ወይም ደግሞ ብዙ የተላያዩ ቅጅዎች ተገኝተው ኣንዱን ካንዱ እያመሳከሩ የተሻለውን መምረጥ ካልተቻለ የማይቀር እዳ ነው።

2

«አ» ግእዙና «ኣ» ራብኡ እንዲሁም «ሀ» ግእዙና «ሃ» ራብኡ ድምጻቸው ኣንድ ስለሆነና የኢትዮጵያ ቁዋንቁዋዎች (ኣካዳሚው እንኩዋ «ቋንቋዎች» ነው የሚለው) ኣካዳሚ የግእዙን ቦታ ለ«ኸ» እና ለ«ኧ» ትቶ (ሲለመድ ማለት ነው) ራብኡን ብቻ ስለሚጠቀም፥ ተከትየዋለሁ። ሆኖም፥ የቁዋንቁዋ ኣካዳሚውን ውሳኔ በሙሉ ኣልወሰድኩም፤ የምወደውን ብቻ ነውና እየመረጥኩ የማከብረው። ለምሳሌ «የመጀመሪያ ቀን» የተባለውን ግጥም ሁለት ቦታ ተጽፎ ኣግኝቼዋለሁ። የልታተመው (በጽሀፈት መኪና የተተየበ ስለሆነ) ኗ፥ ጇ ሲል፥ የታተመው ግን ንዋ፥ ጅዋ ይላል። እኔ ግን፥ እንደ ጇ ያሉትን ፊደሎች ሁሉ ጅዋ፥ ጁዋ ወይም ጁኣ እያልኩ ለውጫቼዋለሁ።

ኣብዛኞቹ ግጥሞች የተፃፉበትንም ቀን ሆነ ቦታ ኣያመለክቱም። የተፃፉትም ቀኖች የተከተሉት ኣቆጣጠር ኣመተ ምህረት ይሁን ኣመተ እግዚእ ኣያሳዩም። ግን ኣመተ ምህረት ሳይሆኑ ኣይቀሩም። ኣንዳንድ ግጥሞች «የዛኢ» የሚል ምህፃረ ቃል ከግርጌያቸው ተፅፎባቸው እናገኛለን። የዛሬይቱ ኢትዮጵያ ጋዜጣ ላይ የታተመ ወይም በዚያ ጋዜጣ ላይ ከታተመው የተቀዳ ማለት ይመስለኛል።

ኣምሃ ኣስፋው።

ምንድን ነሽ

ነፋስ ወይም ላየር ውሃ ነሽ እንፋሎት
መልኣክ ወይም ሰይጣን ብርን ወይም ፅልመት
ላልተረዳሁትም ስራሽን በቅጥ
ድንጋይ፥ ላፈር፥ ጭቃ፥ ቅጠል፥ እንጨት፥ ሊጥ
ብረት፥ ነሃስ፥ መዳብ፥ ወርቅ፥ ሉል፥ ላልማዝ
ላገልጋይ ለስራ፥ ለጌጥ የሚያዝ
ቀይ ነሽ፥ ቢጫ ነሽ፥ ላረንጉዋዴ ጥቁር
ሃምራዊ ቡና ላይነት፥ ቀለምሽ የሚያምር።
ፉንጋ ነሽ ሰልካካ ቆንጆ ወይም መጥፎ
የማር እንጀራ ነሽ የወጣ ከቀፎ
ወለላው በጌሾ በውሃ ተጣርቶ
ናላየን ያዞረው ከቦታው ላናግቶ
ላጭር ነሽ ረጅም ወፍራም ወይም ቀጭን፥
ወርድና ስፋትሽ ልኩ ምን ይሆን።
እያለሽ የለሽም ሳትኖሪም ላለሽ
ጣፍጠሽ የምትቀሪ ማር ወተቴ[1] ነሽ።
የምታቃጥይ ቃሪያ ነሽ በርበሬ
እሳት ለብላቢ ነሽ ላከሰልሽኝ ዛሬ።
ነገ ስትሄጅ የለሁም ትቢያ ነኝ[2]
እርግጥ የፈጣሪ ነሽ ወይ እስትንፋስ
እውነት ቀሪ ረቂቅ የማይዳሰስ
ሃይሌ ነሽ ምርኩዜ ብርታቴ ጤናዬ
ጠጉሬ ግንባሬ፥ ላይንና ላፍንጫዬ
ላፈ ጆሮዬ ነሽ ጥርስና እስትንፋሴ
ላንጎሌ ነሽ ላንቺ የግሬ የጄ ጌታ
ደግፈሽ የያዝሺኝ የሆንሺኝ መከታ
ላልጋሽ ነኝ ፍራሺሽ መከዳ ልብስሽ
የምትዳብሽን ስትንቀሳቀሺ
ጥላሽ ነኝ እርምጃሽ ግዞተኛ ላንቺ
ስለቀቅ የምሮጥ ላስረሽኝ ስትፈቺ
መኖርሽን እንጃ ስሜትሽ ህልም ነው
የራቀው ሰማይ ነሽ የማይዳሰሰው
የተረሳሽው ነሽ ያለፈው ትናንት፥
ማነው የሚያስብሽ እሌለሁበት።
ሽቱና ቅባትሽ የታለው መኣዛ፥
የውሃ ሽታ ነው የተነሳው ለዛ።
ጌጥ ወዴት ይሆን የለም ቅስቃሴ[3]
ገዳም የገባ ነው የሞተ መነኩሴ።
የምትጫወችው ሙዚቃ የታለ?
ላፈና ምላሴ ድምፄም ዝም ካለ።
እኔ ነኝ የሆንኩት ሳላውቀው ላንቺን፥
ለኔ ብዬ ላንቺ ጤና ስለምን።
ባሳብ መሳሪያ የፈጠርኩሽ እኔ፥
ቦታም የሰጠሁሽ ፅድቅና ኩነኔ፥
በቅርፅ ላሳምሬ በቀለም ቀብቼ፥
የእግዚላብሄርን ፀዳል ብርሃኑን ሰጥቼ።
የኔን ማየት መስማት መሆኑን ሳላቀው
ሳላቀው መሆኑን ሃሳቤን ቢሞላው።

---

[1]ላይነበብም።
[2]ከዚህ ሰንኝ ጋር የሚገጥም ሌላ ሰንኝ የለም፤ ሳይግፍ ተረስቶ ይሆናል።
[3]የጎደለ ነገር ያለ ይመስላል፥ ትርጉም የለውም።

የሳንባዬ ወናፍ የልቤ ጭፈራ፥
የደሜ መርዋርዋጥ የጉልበቴ ስራ
ኣንጎሌ መንፈሴን እያውለበለበው፥
ትንፋሼ እሳቱን እያቀጣጠለው፥
ገላዬ ሲጣጤስ ሲቃጠል ሲፍም፥
ስበላ ሲሞቀኝ ስሮጥ ስደክም፥
የፍጥረት ግዴታ ኣካሌን ሲሰራው፥
እየቆሰቆሰ ህይወት ሚመግበው፥
ኣለሁ ብዬ ሳስብ ኣንቺ ነሽ ምክንያት
ማነሽ በኑሮዬ ቤት የሰራሽበት።
ምንድንሽ? ምንድንሽ? ምንድንሽ? ምንድንነሽ?
ካንቺ ጋር እያለሁ ሳውቀው የማላውቅሽ፤
ቅመም ነሽ ዝንጅብል ቅርንፉድ ቀረፋ፥
የነጠረ ኣረቄ የእህል ኣረፋ።
የሚያንገዳግደኝ እግሬን ያሳሰረው፥
ምንድነው ጥንስሱ ለይቼ ልወቀው፤
ወዴት ነው ቀበሌሽ መደበቂያሽ ዋሻው።
ወይም ባዶ ቦታ ኣይን የማይደርስበት፥
ጫጫታ ሁካታ ጩኸት የሌለበት፥
እንቆቅልሽ ነፍሴ ንገሪኝ በርጋታ፥
ጨንቆኛል ጠቦኛል ያለሽበት ቦታ።
ነፍሴ ተገለጭ መኖሬን ላስታውስ፥
የት እንደምትቀሪ፥
ምን እንደምትፈቅጂ፥
ምን እንደምትሰሪ፥
ስወለድ ጀምሮ ኣብሮኝ የሚኖረው፥
የሚንቀሳቀሰው፥
ይኸ ሰውነቴ ሲበተን ሲፈርስ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 25/1/49

ይኸ ጊዜ

ሃቻምና በረረ
ኣምናም ተሻገረ
ዘንድሮም ይሮጣል
ህፃን እያደገ ልጅ ይጎለምሳል።
ይጠፋል ኣሮጌው ወጣት እያረጀ
ጊዜ እየደረጀ።
ተከማችቶ ኣይሞላም
እንደምን በረረ፥ ይገርማል፥ ኣይቆምም።
መስከረም ሲቀባ ቀለም ባመት ባመት
ኣልተወም ማደሱን ያረጀውን ፍጥረት
ያዳፈነው መሬት።
ክረምትም ሲገባ ማጠቡን በውሃ
በተራው ሲተካ በጋም ከበረሃ
ኣልተወም ይሰፋል
ሁሉም ይንፍዋቀቃል
ገመዱን ሲጎትት ጊዜ ይቀልዳል።
ምን ይሆን ይህ ጊዜ?
የሰኣት እጆቹ ድምፁ ውዝዋዜ።

ወይም የሰው እድሜ ሰባና ሰማኒያ
ያመት መለወጫ የዘመኑ ጣቢያ።
ወይ ቀንና ሌሊት
ወይ መወለድ መሞት፥
ወይም ያለም መዘር የፀሃይ መታየት
ሙሉዋ ጨረቃ፥ የጨረቃ መጥፋት።
ጊዜ ይኸ ይሆን?
ሰው ነው የሚሄደው ጊዜን እየለካ?
ወይስ ጊዜ ቆምዋል ምንም ሳይነካ?
ምናልባትም ደግሞ ኣብረው ይሄዳሉ
እየተቻኮሉ፥
ወደሁዋላው ሲቀር ፍጥረት በድካሙ
ጊዜ ይራመዳል ሲቃለል ሸክሙ።
ባንድ በኩል ደግሞ ጊዜ ፍፁም የለም
መነሻ መድረሻ መካከል የለውም።
ሰው ነው የሚለካው
ፀጥታን ሰንጥቆ ድምፅ እንደሚወጣው።
ጨለማን ሲረታ
ብርሃን እንደሚገኝ በጠቆረው ቦታ።
ሰውም በጊዜ ላይ
ይሆናል መስታወት መኖሩን የሚያሳይ።
እንዳይሆን ያስፈራል
ይኸም እንዳይባል፥
ሰው ቢኖር ባይኖርም መሬት መሽከርከርዋን
ወር እየቆጠረች ጨረቃም መውጣትዋን
ባህር መላወሱን፥ ዝናብ ማርከፍከፉን
ኣፈር መንፍዋቀቁን፥
ኣይተውም ስራውን ምንም ኣያቁዋርጥ
ሰው ነው ተመልካቹ በዘመን ላይ ሲሮጥ።
ውሸት ነው ይጠፋል
ጊዜም እንደሌላው
ጊዜም ከሚወደው
ጊዜም ከጊዜው ጋር ሞቶ ይቀበራል።
የነቢያት ጊዜ ዛሬ ወዴት ኣለ?
የነቄሳር ጊዜ ዛሬ ወዴት ኣለ?
ጂንጂስካን ግዛቱ
የሂትለር ኩራቱ።
ዛሬ ወዴት ኣለ?[1]
ዛሬ ወዴት ኣለ?[1]

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 18/4/50

የሚያፅናኑ

ጌጣማ[2] ብረት
የግድግዳ
ጅምር ስራ
በየጊዜው የሚያድግ
ቀን የሚገፋ

[1]በእጅ የተፃፉ ናቸው። ሌላ ሰው ያስገባቸው ይመስላል።
[2]«ጣ» በደንብ ኣይነበብም። ግን «ጌጣማ» ይመስለኛል።

ትንሽ ክፍል
ከኣለም ጣጣ የምትከልል
ትንሽ ወንበር
የምታቅፍ
የምትደግፍ
ኣሮጌ ልብስ
ኣብሮ ያረጀ
የነተበ
ኣሮጌ ጫማ
ያገለገለ
የሰፋ
ማንቆርቆሪያ ሳህን
ውሃ
ውሃ መታጠቢያ
ፎጣ የሚሻክር[1]
ምድጃ ከሰል እሳት
እሳት ሙቀት
ቁራሽ ዳቦ
ወተት በጠርሙስ
ፍሬ በሳህን
ሲጃራ
የተጋመሰ
የሚጤስ
የጎረቤት ሙዚቃ
ከሩቅ የሚመጣ
ደብዳቤ
ማስታወሻ ደብተር
ጋዜጣ
የዘመድ
ፎቶግራፍ
የወዳጅ
የራስጌ መብራት
የግድግዳ ጥላ
የተሰቀለ ስእል
መፃህፍት
መፃህፍት
መፃህፍት
መጠጊያ
መሸሸጊያ
መደበቂያ
የሚያጫውቱ
የሚያስተምሩ
የሚያነጋግሩ
ኣልጋ ፍራሽ ትራስ
የሚውጥ ኣልጋ
የሚሳርፍ
እንቅልፍ
እንቅልፍ
እንቅልፍ

[1]«የሚያሻክር» ነበር የተፃፈው። የሚሻክር ሳይሆን ኣይቀርም።

እንዲሁም ሌላ
እንዲሁም ብዙ
ብዙም ሌላ
ያፅናናሉ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። ሃምሌ 18/1950 በስነጥበብ ት.ቤት/የዛ.ኢ. ነሃሴ 30/1950

ባለ ክራር

ኣሰማ ዜማህን
በክራሩ ጅማት የሚነደፈውን።
ጣቶችህ ይዝለሉ እያሸበሸቡ
ኣድማጭ ይሰብስቡ።
ሙዚቃን ኣንስተህ ጣለው በሙዚቃ
የፈዘዘው ይንቃ፤
የተኛው ይቀስቀስ
ይሸከርከር ይደንስ።
ዝፈን እባክህን
ኣንቺ ልጅ ገላግሌን፤
እንካ ባለክራር
ተቀበለኝ ግጥም ዝፈን ስለፍቅር፤
«ኣንቺ ሳሚኝና እኔ ልመጥምጥሽ
የሰው ስጋ እርም ነው ጨርሼ እንዳልውጥሽ።»
እንካ ስለኑሮ ተክዝ ግጥም ይዘህ
ወዳጅ ማለት ብለህ።
ወዳጅ ማለት በሞት በህይወት በኑሮ
ነፍስና ስጋ ነው የሚጨነቅ ኣብሮ።
ለውጠው ዜማህን ኣጉረምርም ኣቅራራ
የሚሮጠው ይቁም የሄደው ይጠራ።
ጥቂት ሞቅ ይበልህ
የፈራ ይርበድበድ
ይራድ . . . ይራድ . .[1]
ባለወኔው ጀግና ይሰብስብ ከደጅህ
ደሙንና ቁስሉን ጠባሳውን ይዘህ[1]
ኣምጣው ጦርነቱን በዜማ ለውጠህ።
የፍቅር ጋብቻ ድግሱ ተሰርቶ
ባይናችን ላይ ይምጣ ቀርቦ ተሰናድቶ።
ኣምጣው የጠፋውን ኣምጣው ያለቀውን
ኣምጣው የሄደውን፤
መልሰው ጊዜውን ይታይ መስታወቱ
ጣትህ ይወልውለው ያሳየኝ ጅማቱ፤
ላላፊ ላግዳሚው ከመንገድ ላይ ሆነህ
ይሰማ ቅኝትህ፤
የሚስረቀረቀው[2] ድምፅህ ብዙ ይሂድ
እያጀበ ዘመድ።
ሙዚቃን ኣስተምር ትርጉሙን ኣስረዳ
የሰው ስሜት ዝረፍ ሃሳብን ኣስከዳ።
ሂድ ወደበረሃ ግባ ወደ ጫካ

[1]በእጅ ፅህፈት የተጨመሩ ስንኞች ናቸው። ኣቶ ገብክርስቶስ ሳይሆኑ ሌሎች የጨመሩዋቸው ይመስላሉ።
[2]«የሚያስረቀርቀው» ነበር የሚለው «ያ» ተሰርዝዋል። ተስረቀረቀ=የዘፈን ወይም የሙዚቃ ድምፅ መንቀጥቀጥ=quaver.

የዱር ኣውሬ ስማ ሲጨፍር ሲያስካካ።
ወፎች የሚሉትን ቁዋንቁዋንቸውን ልቀም
ዜማቸው በክራር በድምፅህ ይተርጎም።
ቢራቢሮዎቹ መልክትህን ይዘው
ነፋስ ይውሰዳቸው።
ለሁሉም ያሰሙ የክራርን ዜማ
ሙዚቃን ለሚወድ ጥበብ ለተጠማ።
ዝፈን ይሰማሃል እንጨትና ዛፉ
ሳሮች ሲታጠፉ
ቅጠሎች ሲረግፉ።
የሚንቀሳቀሱት ኣንተን ሲሰሙ ነው
ጩህ ኣሞ ግሳቸው።
ዝፈን ይሰሙሃል መስማ የማይችሉት
የማይናገሩት፥ የማያስተውሉት፥
የማይራቀቁት።
ኣስታዋሽ ኣታጣም
ጆሮ የሌላቸው ልባቸው ተነክቶ
በገደል ማሚቶ።
ያስተጋቡልሃል
ዝፈን ይሰሙሃል!
የቅኔ እጀ ጠባብ ዜማ ኩታ ለብሰህ
ተጫወት እባክህ።
በምታውቀው ቁዋንቁዋ ተናገር ኣደራ
ስሜት ለመቀስቀስ መንፈስ ስታበራ።
ኣደራ ይገለጥ የሙዚቃው ቦታ
ይዳሰስ፥ ይጨበጥ፥ ድምፁ በፀጥታ።
ዝፈን ባለክራር፥

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 7/6/1950 የዛ.ኢ.

ኣፅም

ማነህ የተኛኸው?
እንቅልፍ የደበተህ ስጋህን ጥለኸው
ምን ኖረሃል ኣንተ
ንጉስ ኖረሃል ወይ
ኖረሃል ወይ ጌታ
ወይ ቁርንጮ ለባሽ ለማኙ ከርታታ።
ሚኒስትር ደጃዝማች ወይም ፊታውራሪ
ባለብዙ ገንዘብ ኣሽከር ኣሳዳሪ።
ኖረሃል ወይ ኣንተ
ኣጥንትህ ወላልቆ እንዲህ የሻገተ።
ስራህ ምን ነበረ
ቤትህ የት ነበረ
ርስትህ የት ቀረ።
የተመራመረ ኣዋቂ ፈላስፋ
ብዙ መሰናክል ከኣለም ላይ ያጠፋ
ሳትሆን ኣልቀረኸም
ጉድ ነው መልክህ የለም።
ማነሽ ማነህ ኣንተ
ማናችሁ እናንተ።
ማነሽ በዘመንሽ የውበት እመቤት

ሆነሽ የገዛሽው የወንዶችን ጉልበት።
በክንድሽ ያለቀው
ወጣቱ ጎልማሳ የት ነው የወደቀው።
ምን ኖረሻል ኣንቺ ኣጥንትሽ ይናገር
እንጨት ተሸካሚ
ወይ ኩበት ለቃሚ
ወይ ልብስሽ ያደፈ ጥሬዋ ባላገር
ወይም ሽቅርቅርዋ እስቲ ተናገሪ
ሽቶሽ የጎረፈው መንጭቶ ከፓሪ።
በወርቅና ባልማዝ በሉል እንደሆነ
ተጫውተሽ የሄድሽው ስራሽ የገነነ
እስቲ ተናገሪ ቁዋሚ ያዳምጣል
ኣንቺ ለመሆንሽ ምስክርሽ የታል።
ያሻሃል ምስክር
ሞተህ ስትቀበር።
ድንጋይ ላይ ተፅፎ የሚናገርልህ
ሃውልት የሚያቆይህ፤
ዘመድ ያስፈልጋል ከሌላው ለይቶ
መንገደኛ እንዲያውቅህ ቆሞ ተመልክቶ፤
እንዲደነቅልህ ቀሪው ያንተ ስራ
ተነስ ኣንተው ጥራ።
እጎንህ ከተኙት ኣፅሞች በጉድጎድ
ኣለወይ ዘመድህ የምታውቀው ጉዋድ።
የታለ ኣባባ የታለች እማዬ
ጋሼ ወይት ይሆን? የት ቀረች እትዬ።
ጠፍትዋል ምልክቱ
ኣጥንትና ስጋ ሲሰነባበቱ
ከሙታን ማህበር በመዝገብ ገብተሃል
እንደሌላው[1]፥ ኣጥንት ኣስከሬን ሆነሃል።
የሞት ጠባሳ ነህ ኣስተዋይ ስራውን
ከንቱ ነው የምትል ኣወይ ፍጡር መሆን።
የተንቀረፈፈው እጅ እግሩ ሽንበቆ
የተከፋፈለው ሰረሰሩ ወላልቆ።
ኣይኑ የወለቀ ጥርሱ ያገጠጠ
ጎድኑ ተቆጥሮ ጅማቱ ያለቀ።
የተገጣጠመ የስጋው ኣጥንት
ወዝ እንኩዋን የሌለው የሰው ምልክት[2]
ሆነህ የተኛኸው
የማትታወቀው
ምን ኖረሃል ኣንተ?

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 20/1/1949

ኣሞራና ቅል ተጋቡና

ኣሞራና ቅል ተጋቡና . . .
እንጉዋዝ ኣሉና «ውጫገር» ለማየት
እንጉዋዝ ኣሉና ጥበብ[3] ለመገብየት
እንጉዋዝ ኣሉና እንሻገር ባህር
እንጉዋዝ ኣሉና ይሻላል መሞከር

[1]«ማንኛውም» ነበር የተፃፈው። «እንደሌላው» የሚሻል መሰለኝ።
[2]«ወዝ የሌለው የሰው ዘር ምልክት» ነበር ስንኙ የሚለው። «እንኩዋን» የሚለው ቃል በእጅ የገባ ወሽመጥ ሲሆን፥ «ዘር» የሚለውን ቃል ያስወጣሁት እኔ ነኝ። ቤት መምቻው «ት» ይረገጣል።
[3]«ጥበብን» ነበር የሚለው።

ያገር ልጆች ለፋ፥
ያገር ልጆች ሰሩ
ሄዱና በረሩ
ባህርም ተሻገሩ።
ሄዱ ቀላወጡ
የጥበብ ሰናፍጭ በርበሬና ወጡ
ኣይቀር ሆድ መቁረጡ።
በጥላቻው ብዛት
በመገፋት ብዛት
በግልምጫው ብዛት
በተንኮሉ ብዛት
በፉክክር ብዛት
በፉክክር ብዛት
በምቀኝነት
በፈረንጆች እውቀት. . .
ያገር ልጆች ለፋ እያቀረቀሩ
ያገር ልጆች ኣዩ
ፈለጉ ሞከሩ
ያገር ልጆች ሰሩ
ኣዳመጡ ሰሙ
በጥበብ ኣዋራ በሽታ ህመሙ
ሁሉም ተዳከሙ።
መስልዋቸው ውጫገር ነፍስ የሚዘራበት
ሰው ሞቶ በስብሶ ኣድጎ ሚያብብበት
መስልዋቸው ኣውሮዳ የነፃነት ኣገር
የሚችል መስልዋቸው ሰው ሁሉን መናገር
መስልዋቸው ኣውሮዳ ያኛው ሌላ ገነት
ኣዳም ከሄዋን ጋር የሚጫወትበት
እንየው ኣሉና
መስልዋቸው ኣውሮዳ ፍፁም የሉል[1] ኣገር
ሰው እንደሰው ሁሉ ሲሄድ የያምርበት[2]
[ ] ቅበት[2]
ሰው ኣንድ ዘር የሚሆንበት[2]
ትልቅ ዲሞክራሲ፥
ሰው ከቤቱ ሆኖ ዳቦ ሚበላበት
ህግን ተከትሎ የሚሰደብበት
የሚዛረፍበት
የሚጋደልበት
ትልቅ ዲሞክራሲ
እንየው ኣሉና
ያገር ልጆች ጉዋጉ
ያገር ልጆች ሄዱ
እጀ ጠባብ ኩታ ጥብቆም ወሰዱ
ያገር ልብስ ያኮራል
ከሌላው ለይቶ ምስክር ይሆናል
ያገር ልጆች ኮሩ፥ ከዘራ ጨበጡ
ጥበብን ለበሱ፥ ለመንሸርሸር ወጡ።
ሰው ያያል ምን ጊዜም
«ኣይን ወረተኛ ነው ይወዳል እንግዳ»
ኣዩ ፈረንጆቹ
ተቹ ፈረንጆቹ
ያገር ልጆች ለፋ
ያገር ልጆች ሰሩ፤

[1]በደንብ ኣይነበብም።
[2]ጨርሶ ኣይነበብም።

11

ምን ይሆን ኣሉና
ምን ይሆን በማለት በወዲያኛው ኣለም
ኣዳም የሚፈጥረው የኛ ኣገር ሲጨልም
ምን ይሆን ምትሃቱ
ምን ይሆን እውቀቱ
ሌላውን ለውጦ መልኣክ ያደረገው
ምን ይሆን ቅመሙ ፈረንጅ የፈጠረው
ምን ይሆን ኣቶሙ እንዲህ የረቀቀው?
ብዙ ሺህ ዘመናት ኣኛ ሳናገኘው
ምን ይሆን ኣሉና
እንደ ጥሩነቱ መጠየቅ መጥፎ ነው
እውነቱን ሲገልጠው
እውነቱን ሲያፈርጠው
ምሳሌውም ይላል
«ኣጥብቆ ጠያቂ የናት ሞት ይርረዳል»
በነጭና ጥቁር
እንዳገሩ ሁሉ
ከስር መሰረቱ
ከተፈጥሮ እድገቱ
እርግጥ ይኖ ይሆን መለያየት ባንነል?
ከጥቁር ጭንቅላት እርግጥ የነጭ ራስ
እውነት ኖሮት ይሆን ሌላ ልዩ ህዋስ?
ከሻንቅላው ጦጣ
ፈረንጁ ዝንጀሮ
ምን ይሆን መተቱ የበላው ቆፍሮ
የሰማይ መሬትን ጥበብ ያሳወቀው
ምን ይሆን ምስጢሩ ፈልጎ ያገኘው
ምን ይሆን ፈረንጆች ብረት ኣገጣጥመው
ኮከብ የሚቃኙት በጠፈር ውስጥ ሄደው[1]
ምንድን ነው ቅሽጣ . . . . ያ[2]
ተደንቆ ያለው . . . . . ጨ[2]
ምንድነው ቀለሙ
ምንድነው መስመሩ
ምንድነው ዝገቱ
ምንድንነው ኣዘቅቱ
ምንድነው ኣዋራው ጢሱና ብናኙ[3]
ከኛ ውጪ ያለው
እኛ ያላየነው እኛ ያላወቅነው
ምን ይሆን ኣሉና
ሄዱ ተዳከሙ ለማግኘት ምስጢር[4]
ጭንቅላት እስኪዞር
ኣንገት እስኪሰበር
ኣይን ኣብጦ እስኪሙዋሙዋ[5]

ቤተ መፃህፍትን እያመሳከሩ
ጠየቁ መለሱ
መለሱ ጠየቁ
እንደዚህ ኖርዋል ወይ! ብለው ኣደነቁ
ታዲያ ምኑ ኖርዋል የቱ ነው ኣዲሱ
እኛው ኣገር ኣለ ጂኒው መሃንዲሱ

---

[1] «በጠፈር ውስጥ» ግምት ነው ኣይነበብም።
[2] ጨርሶ ኣይነበብም።
[3] «ብናኙ» የሚለው ግምት ነው የተፃፈው «ብ» ብቻ ነው።
[4] «ምስጢሩን» ነበር የሚለው። እንዲገጥም ተቀይርዋል።
[5] ከዚህ ስንኝ በሁዋላ ጨርሶ የማይነበቡ ኣንድ ወይም ሁለት መስመሮች ኣሉ።

ምሶሶውን ተክሎ ጣራ ሚያዋቅረው
ድንጋይ እያጋጨ እሳት የሚፈጥረው
እኛም ላገር ላለ!
እንዴ!
እኛም ላገር ላለ ጋኔን የሚሰበው
ላተላ እየበላ የሚለፈልፈው[1]
እኛም ላገር ላለ ጂኒ መተተኛው
ላንደርቢ ልኮ ቤት የሚያቃጥለው
የቱ ነው ላዲሱ![2]
የቱ ነው ምስጢሩ ላሉና ጠየቁ
ጥበብ ሲሄዱበት እንደመደበቁ
ጥበብ ሲጨብጡት እንደማሙዋለጩ
እንደሚያፈራርስ ሳያውቁት ሲጋጩ
ጥበብን ሲያጎሉት[3] እንደመሰወሩ
ቆፍረው ሲያወጡት እንደመቀበሩ
ላልቁዋል ተስተካክልዋል ብለው ሲፈፅሙት
አዲስ እንደሚሆን ገና እንዳልጀመሩት
ተጣርቶ ሲቀመጥ እንደመደፍረሱ
እሳቱ ሲዳፈን ደግሞ እንደመጨሱ
«ታዲያ የቱ ኖርዋል?»
ላሉና ጠየቁ፥ ምንድነው ምትሀቱ
ጥበብ ሲያፈጡበት ላይን እንደማጥፋቱ
ጥበብ ሲጠይቁት መልሶ በተራው
ጭንቅላት እንዲዞር[4] የሚነዘንዘው[5]
ላሉና ጠየቁ
«የቱ ነው ላዲሱ?»
ጥበብ ሲከተሉት እንደመገስገሱ
ጥያቄ ተባዛ
ጥያቄ ተናዛ
ሰበብ ተፈጠረ
ሰበብ ተከመረ
ጥያቄን አርግዞ ጥያቄ ወለደ
ጥያቄው ጥያቄ፥ ጥያቄው ጥያቄ
ማለቂያ የሌለው
ነጥብ የማይገታው
ይሆንና ባዶ ወደመጨረሻው[6]
ጥበብን ሰባብሮ
ሲሄድ ሃሳብ በሮ
ለካስ እንዲህ ኖርዋል!

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ይራመዳል ገና

ወዴት ላለ እንቅፋት
ለዚህ ትንሽ ተባይ
መሬትን ላስጊጦ ላደረጋት ገነት።

[1]«የሚሰለፈልፈው» ነበር የሚለው።
[2]ይህ ግጥም ሁለት ቦታ ተፅፎ ይገኛል። ከዚህ ስንኝ በታች ያሉት ስንኞች «የቱ ነው ላዱሱ» በሚል ርእስ ስር ተፅፈዋል። የገለባጭ ስህተት እንደሆነ ያስታውቃል።
[3]=ጉልህ ሲያደርጉት።
[4]ላንደኛው ቅጅ ላይ «እንዲያዞር» ነበር የሚለው።
[5]«ለሚነዘንዘው» ነበር የሚለው።
[6]ይሄ ስንኝ «የቱ ነው ላዲሱ» የሚለው ግጥም ላይ የለም።

13

ባራት እግሩ ሲሄድ ባለም ላይ ገንፍሎ
ሲንፍዋቀቅ ሲጎተት ሁዋላም ብድግ ብሎ
ኣንጎሉ ረቀቀ፥
ማድረግ መፍጠር ቻለ፥ እየተናነቀ።
በስራው ኣደገ፥ በኣእምሮው ኣደገ
በሃሳቡ ኣደገ።
ዘልቆ እየጠለቀ በመመራመሩ
ለውጥ እየፈለገ በመከራከሩ
ሁሉንም በለጠ
ሁሉንም ጨበጠ፤
የጥበብ እንቁላል ኣስኩዋሉ ፈረጠ
ቅርፊቱ ተሰብሮ ዛሩ ተመጠጠ፤
ምስጢር ተገለጠ።
የባህር ሆድ እቃው ወጣ ተበዝብዞ
ሰማይ ተሰንጥቆ
እውቀትና ጥበብ በብልሃት ተይዞ።
የመሬት የውስጡ የስር የባህሉ
ኣካባቢው ሁሉ
ተጠና ታወቀ ሃይል እየተስፋፋ
ጉልበት ተከማቸ መሰናክል ጠፋ።
ኣቶም ተነቆረ
ኣየር መጋረጃው በሰው ተበገረ።
መች እንዲህ ሆነና
ይለመዳል ገና፥
ከተማውን ስርቶ ይኖራል በሰማይ
ባዶ ቦታ ሄዶ ይዘረጋል ድልድይ
የስልኩ ማዞሪያ «ኣሎ! ጨረቃ!» ነው
ቁርስ ከማርስ ላይ፥ ከቬነስ ላይ ምሳው
ከመሬት እራቱን
በልቶ ይጨፍራል ሜርኩሪ ላይ ዳንሱን።
የብርሃን ፍጥነት ሲሸቀዳደም ይዞ
ከመቅፅበት[1]፥ ኣይን ይሄዳል ተጉዞ።
የንዱ ኮከብ መቅናት[2] ለሌላው መረጃ
ሆኖ መራመጃ
ኣየርን ይተዋል ሲፋጠን ወደ ላይ
ኣለማት ተገዝተው ይጠበዋል ሰማይ።
ሁሉን ይለውጣል
ለማየት ለመስማት ለማሽተት ለመንካት
ለጣም ኣዲስ ኣይነት
ስያሜ መጠሪያ መንገድ ይሰጠዋል።
ባዶ ቦታ ሁኖ ፈጥሮ መገናኛ
በሲኮንድ መቶኛ
ሁሉንም ይሰራል።
የጥበብ ምእራፍ ኣዳዲስ[3] ይሆናል።
የፀሃይን ፀሃይ፥ የፀሃይን ፀሃይ፥
ይኸ ትንሽ ተባይ
በስልጣኑ ገዝቶ ያስገብራቸዋል
መሬት ስታበራ በጨረቃ ዛፍ ስር
ይፈጥራል ሙዚቃ ቅኔ ሲደረድር።

[1]በእጅ የተፃፈ እርማት «ከመቅፅበተ?» ይላል።
[2]ኣገር ማቅናት፥ ማልማት።
[3]«ዳ» ኣይታይም።

ያገኛል መድሃኒት
ሲኖር በከዋክብት[1]
ሞትን ያሸንፋል
ሁሉን ሲቆጣጠር እግዚኣብሄር ይሆናል።
ወዴት ኣለ እንቅፋት
የት ኣለና ዳገት
ለዚህ ትንሽ ተባይ
ገና ይራመዳል፤
ይራመዳል ገና።[1]

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

የሞት ኣለም ሞት

ሰው፥ ሰው፥ መሆኑን . . .
ሰው ሰው መሆኑን፥ የማያሳውቅ ከሆነ በጭካኔ ሞት
ኦ መሬት ስጠኝ እስከዘላለም ሞት የሞት
ሞት ምን የህልፈት ኣለም ኣለም ጥሩንባ-ምን የጥፋት ከበሮ
ምራ የክፋት ወጥመድ የቀጋ ሾህ ኣለምን በሙሉ ኣስሮ
ምን ጩኸት ያሰማናል በየደቂቃው እርምጃ
ያቶሚክ ቦምብ ያዳፍኔ . . .
የተወሳሰበ ሙዚቃ ድምፅ የመትረየስ ወይ የጠመንጃ
የተጠላለፈ ህይወት ሃረግ የመሰሪነት ስጋጃ
ምን የመርዝ የጠብ ጭንቅላት
የገበሎ ራስ ናዜራ፥ የፋኝት ምራቅ ነቀርሳ
ምን ስራ ስር ያረግ ሬሳ
ምን የምድር እምብዋይ የጠጅ ኣሸር
የድፍድፍ ኣንቃር ያተላ
ምን የደሃ እርሾ ከምጣጤ የሚንተከተክ የሚፈላ
ዋጊኖስ[2] እፀ ዘቄ[3]፥ የፍልፈል ኣፈር ፍልፈላ
ያንዱ ሞት የሌላ ህይወት . . .
ያንዱ መኖር ለሌላው መጥፊያ።
ጥሩ ሙዚቃ ጥሩ ሙዚቃ ግሩም ማለፊያ፥
ግሩም ማለፊያ
ኣቤት እግዚኦ፥ ኣቤት
ቪየትናም የቪየትናም እልቂት
ናጋሳኪ የሂሮሽማ መጥፋት
ሻርፕቪል-ሞት የሞት ሞት
የሬሳ ክምር መኣት
የሰው ልጅ ጥፋት መቃብር
የሰው ልጅ መኖር ወይ ኣለመኖር
የሰው ክፋት ትል የማይሞት፥
የሰው ተንኮል መርዝ የማይበገር
ጥቁር ቀይ፥ ቀይ ጥቁር
ድብልቅልቅ ውጥንቅጥ
ከሰማይ በታች ከመሬት በላይ፤
የንዱ ሞት የሌላው ህይወት

---

[1]በእጅ የተፃፈና የተጨመረ ስንኝ ነው።
[2]«ዋጊ ኖስ» ነበር የተፃፈው። መዝገበ ቃላቱ ግን «ዋጊኖስ» ይላል። ዋጊኖስ=የተቅማጥ መድሃኒት የሚሆን ተክል።
[3]«እዳ ዘቄ» መዝገበ ቃላት ውስጥ ኣላገኘሁትም። ዘቄ=ወፎች የሚበሉት፥ ወይን የሚመስል ፍሬ ያለው ተክል፥ ይልና «እፀ ዘቄ» የሚል ምሳሌ ይሰጣል።

በግ ይታረዳል፥ ሰንጋ ይጣላል፥ የሰርግ ድግስ እልልታ
የፆም ጠጅ መርዝ ስካር፥ ካንቺ ሙዚቃ ኩዋኩዋታ
ኣታሞ ፥ ያለም መሽከርከር፥ ከንቱ የሌላው ኣለም ኣለም
ትቢያ የትቢያ ትቢያ - ኢምንት - ቅንጣት ስውር ፍፁም
ህይወት ኣበባ ፅጌረዳ፥
ብርሃን ጭላንጭል ፍንጣቂ
የሞት እስትንፋስ ጠፊ፥ ረቂቅ የሰባራ ገል ድቃቂ
ኣለም ሆይ ሂጂ ጥፊ፥ ሂጂ መጥፎ ክፋ ኣለም
እንግዳ መሆኑን ያላወቀ፥ እንግዳ መሆኑን ያጣው የለም
ኣለም ዘላለም በሰው ዘንድ
ከንቱ ነው ህይወት ዘላለም።
የቴወድሮስ ሞት መስዋእትነት
ኣብርሃም ሊንከን፥ ማርቲን ሉተር ኪንግ፥ ማህተመ ጋንዲ
ኬኔዲ ደግሞ ኬኔዲ
ብዙ ሰማእታት ጠፍተው የቀሩት
ብዙ ሰውነት ማሰብ የሞቱት።[1]
ኦ ምን ድምፅ ያሰማናል
ምን የግ ማንጉግ ጩኸት ጋጋኖ
ምን የምናምን ምናምን ሙዋርተኛ ደንቃራ ሆኖ
ምን የፍልፈል ኣፈር ፍልፈላ፥
ምን የመቃብር ኣፈር ትኩስ -
የሙት ኣማጣኝ መንፈስ ሳቢ
የቤት ጥቀርሻ ጢስ ጥላሸት፥ የምሰሶ እድፍ እጣቢ
ምን የሰው ክፋት መሰሪነት የሰው እርጉምነት ኣንደርቢ
ምን የሃሳብ ቅንቅን ስራይ[2] የህይወት ጥንጣን[3] ነቀዝ
ምን ክፋት የኑሮ ወረት፥ የሰው ልጅ እንጠረፋ[4] መሬንዝ[5]
ኖቲኖስ[6] እፀ ዘቄ[7]
የለቅሶ ኣስክሬን ዝንብ ሬሳ፥ የሽረሪት ድር ሳቅ ተከናንቦ
ያለም መጠን ያለም መውዘግዘግ እምሃበ ኣልቦ ሃበ ኣልቦ
ምን የጉግ ማንጉግ ጫጩት ጋጋኖ፥
ምን የህልፈተ[8] ኣለም ጥሩንባ
ምን የሰው ሃዘን የሰው ጩኸት፥
ምን ያዳም ልጅ ዘር፥ የደም እንባ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ከሞተች ቆይትዋል

ከሞተች ቆይትዋል ብዙ ዘመን ሁንዋል
ብዙ ነበር ጊዜው
ግን ፎቶግራፍዋ[9]፥ ደብዳቤዋም ኣለ
በጠጉርዋ ጉንጉን የጠቀለለችው

[1]ምን ማለት ይሆን? ትርጉሙ ኣልገባኝም።
[2]ኣለቃ ዋና - principal። ግን እሱም ቢሆን «ሰራይ» ነው እንጂ «ስራይ» ኣይደለም።
[5]ጥንጣን=እንጨት የሚሰረስር ትል።
[4]«እንጠረፋ» የሚል ቃል ኣላገኘሁም።
[5]«መሬንዛ» ሳይሆን «መሬንዝ» ይመስለኛል። ኣንደኛ ይገጥማል፤ ሁለተኛ «መሬንዛ» መዝገበ ቃላት ውስጥ የለም። መሬን ዝ=መርዛማ ፍሬ ያለው ተክል።
[6]«ዋጊ ኖስ» ነበር የተፃፈው። መዝገበ ቃላቱ ግን «ዋጊኖስ» ይላል። ዋጊኖስ=የተቅማጥ መድሃኒት የሚሆን ተክል።
[7]«እዳ ዘቄ» መዝገበ ቃላት ውስጥ ኣላገኘሁትም። ዘቄ=ወፎች የሚበሉት፥ ወይን የሚመስል ፍሬ ያለው ተክል፥ ይልና «እፀ ዘቄ» የሚል ምሳሌ ይሰጣል።
[8]«የህልፈት» ነበር የሚለው፥ በእጅ ፅሁፍ ታርምዋል።
[9]«ግን ፎቶግራፍዋ ኣለ፥ ደብዳቤዋም ኣለ» ነበር ስንኙ የሚለው። የመጀመሪያው «ኣለ» ባይኖር ይሻላል።

16

ምን ቀነ[1] ቀጠሮ ነው
ቀን የቀን ጎዶሎ
የቀን ጥቁር መጥፎ።
ኣበባ ሄድኩ ይገፍ . . .
እዚያ ኣበባ ኣልጠፋም
በመቃብርዋ ውስጥ ኣበባ ተኝትዋል።
ስሜቴ ፈነዳ ገላዬን በተነው
ነፍሴን ነቀነቃት
እንባዬ ወረደ ጉንጩን ኣረጠበው
ለተረሳ ነገር እንዴት ያለቅሳል ሰው!
ለተረሳ ነገር
ምን ጊዜው ቢረዝም . . .
የዚህ ኣለም ጣጣ እያንከራተተኝ
የዚህ ኣለም ስቃይ እየቦረቦረኝ -
ሲጨንቀኝ ሰውነት
ፍቅሬ ይሁን ያንቺ የኔ መቃብር ቤት፤
ህይወት ነዶ ጠፍቶ ሞት ፍሙን ሲያዳፍን
ያን ጨለማ ጉዋዳ ሄፌ ልተኛበት።
ይመስላል ዘላለም . . .
የወደዱትን ሰው[2] ኣይን ኣይኑን ሲያዩት
ይመስላል ዘላለም ኣድማስ ኣልፎ ኣድማስ፤
ምጥቀት ኣልፎ ምጥቀት፥ ጠፈር ኣልፎ ጠፈር
ይመስላል ዘላለም ሰው ባካል የሚኖር።
ድሮ ኣውቀዋለሁ፤
ተረድቼዋለሁ፤
ፀሃይ ጥቁር ስትሆን
ቀን ቀንን ሲያጠላው ሌት ሌትን ሲሸፍን
እረስቼው እንደሁ።
እንዴት ኣንቺን ልርሳ፥
ነፍሴ ኣብርዋት የሚኖር የፍቅርሽ ጠባሳ።
«ፍቅርሽና ፍቅሬ የተወሳሰበው
ኣልበጠስ ኣለኝ ብስበው ባስበው»
ማ ነበር . . . ማ ነበር
ማ ነበር እንደዚህ፥ ብሎ የገጠመው?
ይመስላል ዘላለም
ኣንች የኔ እመቤት ብያት የነበረ[3]
ኣንተ የኔ ጌታ
ኣንተ የኔ ጌታ ብላኝ የነበረ
ኣንቺ የኔ እመቤት
ይመስላል ዘላለም።
እንባዬ ወረደ፥ ልቤን ኣቃጠለው፥ ልቤ ተነደለ
የሰቀቀን እሳት ኣካሌን ሲያነደው ደሜ ገነፈለ
የደም ጥቁር እንባ . . .
የቅጠል ጭማቂ ኣረንጉዋዴ ኣበባ
የደም ጥቁር እንባ
ቆዳ የሚያሳርር መንፈስ የሚያባባ
ኣልቀሰቅሳትም . . .

---

[1]ከ «ቀነ» ይልቅ «ያል» ቢሆን ይሻል ይመስለኛል። ወይም ደግሞ የቃሎቹ ኣደራደር እንደሚከተለው ቢለዋወጥ ለማንበብ ይቀላል። «ምን ቀነ ቀጠሮ፥ ቀን የቀን ጎዶሎ፥ ጥቁር መጥፎ ቀን ነው።»

[2]«ሰው ሰውን ሲወዳት ኣይን ኣይኑን ሲያዩት» ወይም በእጅ ታርሞ እንደተፃፈው «ሰው ሰውን ሲወዱት ኣይን ኣይኑን ሲያዩት» ኣገባቡ የሰዋሰውን ህግ የተከተለ ስላልመሰለኝ ቀይራዋለሁ። ምናልባት፥ «ሰው ሰውን ሲወዳት ኣይን ኣይንዋን ሲያያት» ማለትም ይቻል ይሆናል።

[3]እዚህ ቤት ውስጥ፥ ተያቢዎች ትርፍ ስንዋችን ያስገቡ ይመስላል። ምናልባት፥ «ኣንች የኔ እመቤት ብያት የነበረ፤ ኣንተ የኔ ጌታ ብላኝ የነበረ፤ ይመስላል ዘላለም . . . » ሳይሆን ኣይቀርም።

ቡዳ እስዋን ኣይበላም ቢስ እስዋን ኣያይም
ኣልቀሰቅሳትም በነፍሴ ተጉዤ እጠይቃታለሁ
ኣውቃለሁ ኣውቃለሁ
ኣለ ትዝታዋ . . .
ኣውቃለሁ - ኣውቃለሁ
በመቃብርዋ ውስጥ ጢስ እንጨት ይጨሳል
ከርቤ፥ ብርጉድ፥ እጣን . . .
መቃብርዋ ሸቱ
ጣፋጭ መኣዛ ኣለው ኣጥንትዋ ታቦቱ
መቅደስ ቤተልሄም ቅኔ ማህሌትዋ . . .
እጣኑ ይጨሳል ይታጠናል ቤትዋ
ፍቅሬ ሙሽራዬ
እመቤቴ ፍቅሬ ያለም ኣለኝታዬ
ኣቴትዋ ይታጠናል
ልዩ መኣዛ ኣላት ማግሪፍ፥ ዲዩር፥ ሻናል
በመቃብርዋ ውስጥ ጢስ እንጨት ይጨሳል
በመቃብርዋ ውስጥ ኣበባ ተኝትዋል
ፍቅሬ ፍቅሬ ፍቅሬ፥ ፍቅሬ ፍቅሬ ፍቅሬ
እመቤቴ ፍቅሬ እመቤቴ ፍቅሬ፥ እመቤቴ ፍቅሬ እመቤቴ ፍቅሬ
ፍቅሬ ሙሽራዬ ፍቅሬ ሙሽራዬ፥ ፍቅሬ ሙሽራዬ ፍቅሬ ሙሽራዬ
ፍቅሬ ኣለኝታዬ ፍቅሬ ኣለኝታዬ፥ ፍቅሬ ኣለኝታዬ ፍቅሬ ኣለኝታዬ
እንባዬ ወረደ . . .
እንግዲህ ይበቃል - ይቅር፥ ይቅር - ይብቃ
በድካም - መድከም፥ ባሳብ ሃሳብ ኣለ
ባዘን . . . ሃዘን . . . ሃዘን . . .

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ከበሮ

ኣለው ሃያል ግርማ
ኣለው፥ ኣለው፥ ኣለው
ኣለው ሃያል ግርማ
ይቀሰቅሰኛል ጩኸቱን ስሰማ።
በሰውነቴ ላይ ይፈጥራል ሽብር[1]
ኣለው መስተፋቅር
ኣለው መስተፋቅር።
መድፍ የተተኮሰ
እሳተ ገሞራ[2] ገንፍሎ የጨሰ
መብረቅ የወረደ
ገደል የተናደ፥
ማእበል ነጎድጉዋድ መስሎኝ እቀራለሁ፤
እደነግጣለሁ።
ያንዘፈዝፈኛል እንዳዶ ከቢራ[3]
እጄ ሲርበተበት ይጨፍራል እግሬ
የሰርግ ኣዳማቂ፥ ነው ኣዶ[3] ወሸባ
ሙሽራ ሲያገባ[4]

---

[1]«መሸበር» ነበር የሚለው።
[2]«ጎመራ» ነበር የሚለው።
[3]«እንዳዶከበሬ» ነበር የሚለው።
[3]የተፃፈው «ኣዮ» ነበር። ግን «ኣዮ ወሸባ» የሚል ኣላገኘሁም። ያለው፥ «ጉሮ ወሸባ» ወይም «ኣዶ ወሸባ» ነው። ዘፈኑም የሚዘፈነው ለኣዳኝ እንጂ ለሰርግ ኣይደለም። ግን፥ በኛ ዘመኝ «ኣደን ወጣሁ» ሲባል «ሴት ፍለጋ ሄጄ ነበር» ማለት ነበርና፥ ጋብቻን እንደ ኣደን ውጤት ቆጥረውት ይሆናል።
[4]«ሲያባባ ገባ» የሚለው «ሲያገባ» ተብሎ በእጅ ፅሁፍ ታርሞ ነበር።

በጩኸት ኩዋኩዋታ ድልቅ ድልቅ ብሎ
ሰው የሚያተራምስ ስካር ላስከትሎ።
ሃዘን መቃብር ፀሎትና ፍትሃት
የሚመታው ደረት
ያልቃሾቹ ስሜት
ይጠራል ከጉድጉዋድ ሄዶ የጠፋውን
ባፈርና ድንጋይ ሲጎሸም ሳጥኑን።
የቤተክርስቲያን የሃይማኖት ፍቅር
የሸኮች ድቤ ነው ያምልኮት መደብር።
ያመጣል ሁካታ የጥምቀት ጭፋሮ
ከበሮ ከበሮ፤
ያመጣል ጎትቶ ልጃገረዶቹን
እንቁጣጣሽ ብለው የሚጨፍሩትን፤
ያመጣል ከጫካ ጎበዞቹን ይዞ
ጦር እየሰበቀ ጎራዴውን መዞ
ድምፅ ነው የሰሙት
ወይም[1] የጦርነት
ያረመኔ ጥሪ ተነሳ ታጠቅ
ጠላት መጥቶብሃል ቀስትህን ላርቅ።
የፈረሱ ኮቴ ሽምጡ ሶምሶማ
ላብዋራ ሲያስነሳ ድምፁን የሚያሰማ፤
ናዳው ሲንከባለል በጩኸት ደረጃ
መሬት የሚያናጋ ሰልፍ ነው እርምጃ።
ጊዜን የሚለካ፥
ሰኣት እየለየ ሲጠፋ ሲተካ፥
የሙዚቃው ውሉ ማሰሪያው ሸምቀቆ፥
ባይጮህ እንኩዋን ላለ ከስር ተደብቆ።
የሚያስተጋባ ነው ዜማው ተሰብስቦ
ሁላ[2] ሁኖ ሮክ ኤንድ ሮል
ቻቻ ቡጊ ቡጊ ዘመናዊ ማምቦ።
ዛር ነው ውዝዋዜ፤
እብደት ነው ትካዜ፤
ያካል ንቅናቄ ላገሩ ሙዚቃ
ሰው ያሸከረክራል፥ መንፈስ እያነቃ።
ላቁዋርጦ ይመጣል ሲሮጥ ከሩቅ ላገር
ቤቴን ለመበዝበዝ፥
ልቤን ለማሸበር፥
ልቤን ለማሸበር . . .
ከበሮ
ከበሮ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

በባእድ ሃገር

ቦታው ነበር ትልቅ፥ ትልቅ፥ ትልቅ በረት
እንሰሳት ላራዊት የሚጫወቱበት።

[1]«ወይም» የሚያማርጠው ነገር የለም። «ያውም» ሳይሻል ላይቀርም።
[2]«ሁሉ»?

ቦታው ነበር ፈረንጅ የሚሰማራበት
ለማየት ትንግርቱን ኣዳዲሱን ነገር —
ትል ወፍ እባብ ሆኖ፥
ባራት እግሩ ሄዶ፥
ዝንጀሮ ላይ ሲደርስ ሰው ሰው የሆነበት።

ወጣቱ ስፍራውን ዞሮ[1] ባይኑ ቃኘው
ወጥመዱን ጎበኘው።
ዝንጀሮ ነበረ፤ ቁጭ ብድግ እያለ
ወደሱ እየሮጠ መጣና ዘለለ
ሳቀ ተጫወተ።
ከሌሎች መርጦ ኣተኩሮ ቢያየው
እግዚኣብሄር ይይለት ዝንጀሮ መሰለው?
እንደሰረቀ ሰው ኣደባባይ ማህል
ነጮቹም ኣፍጥጠው ይመለከቱታል።
ፍንክች ያበሻው ልጅ፥ ወይ ኣይኑ ሊሰበር
እሱም ኣተኩሮ ይመለከት ጀመር።
ኣተኩረው ሲያዩት፥ ኣሳማ - ኣይጥ መሳይ፥ ነብርም[2] ድመት ነው።
እባብ ዘንዶ ቢሆን፥ ፍጥረት ተመሳሳይ፥ ምን ጊዜም ኣለው[3]።
ኣያቸው ነጮቹን፥ ሁሉም ኣፈጠጡ
የፈሩ ይመስል በርግገው ሊወጡ።
ልቡን[4] ሳቅ ኣፈነው
ኣየ[5] ተመልሶ፥
ገረመው፥ ደነቀው።
የህይወት ቆሻሻ፥ የህይወት ጭቅቅት
ሰውን ሰው ለመብለጥ[6]፥ ሲለፋ ሲራኮት
ኣንዱ ባንዱ ሲሰቅ
ያኛው ያንን ሲንቅ
«መኖር ኣለመኖር» ሼክስፒር እንዳለው
መብለጥ ወይ መበለጥ፥ ጥያቄው ይኸው ነው።
መግዛት
ወይ መገዛት
ወይ ችሎታን ማመን
ችሎታን ማሳመን
ወይ መሄድ በሰማይ
ወይ እንደትሎቹ መቆጠብ መሬት ላይ
ወይም[7] እንደሙታን
መተኛት ሳይፈሩ ተከናንቦ ኣፈሩን።
ገረመው፥
ደነቀው፤
ሰው ኣፈር ነበረ
ሰው ሸክላ ነበረ

---

[1]«ዞር ብሎ» የሚለው በእጅ ፅሁፍ ታርምዋል።
[2]«ነብርም» የሚለው ቃል በትክክል ካልተነበበ ይሄ ስንኝ የማይገጥም ይመስላል።
«ነብርም» ብለን እንደ ሶስት ቀለም ሳይሆን፥ «ነ፱ርም» ብለን እንደ ሁለት ቀለም ካነበብነው፥ ያዳንነውን ቀለም ቤት መቻውን «ው»ን እንረግጥበታለን። ጎረቤት ስንኙ የሚያልቅበት ቃል «ኣለው» ቤት መምቻው የተረገጠ «ው» ስለሆነ፥ ሁለቱ ስንኞች ቤት እንዲመቱ (እንዲገጥሙ) እናስገድዳቸዋለን።
[3]«ፍጥረት ተመሳሳይ ምን ጊዜም ኣለው» የሚለው ሃረግ፥ ሃሳቡ ቢገባኝም ስህተት ያለበት መስሎኝ ነበር። ኣራሚዎች ለማስተካከል የፃፉትን ስመለከት ችግሩ የኔ ብቻ ኣለመሆኑ ስለገባኝ ነው ይህንን ማስታወሻ የፃፍኩት። ሃረጉ የሚለው «ኣን ድን ፍጥረት የሚመስል ሌላ ፍጡር፥ ምን ጊዜም ማግኘት ይቻላል» ነው የሚለው።
[4]«ልቡንም» ነበር የሚለው፤ «ም»ን ኣራሚዎች ሰርዘውታል።
[5]ኣየ=ተመለከተ (ኣይየ)።
[6]«ሲል»ን ኣራሚዎች ሰርዘውታል።
[7]«ወይ» ነበር የሚለው፤ ኣራሚዎች «ወይም» ብለውታል።

ሰው የሚንቀሳቀስ መኪና ሆነ ሰው . . .[1]
ሆነ ዝንጀሮ፥
መሆን ኣይነት ብዛት፥
መሆን ምስጢር ኣለው።
ነበረው በኣገሩ፥ ሰው ነኝ የሚል እምነት
እሱም እንደሌላው ሲያስብ ያደገበት
ነጮቹ ኣፈጠጡ
ያቃጥለው ጀመር ሲቃ፤ ኣይኖቹ ጎረጡ[2]፥
የተሞ ጫሞ ጨው የተመቸ ብሩ ኣገር ያፍሪቃ ቃጠሎ[3]
ኣይኑ ነበር እሳት - የእሳት ኣሎሎ፤
ባይኑ ገለመጠ
ባይኑ ኣስደነገጠ
ኣይናቸውን ኣፍረው ሲያቀረቅሩ
በወጣት ሀሊና ሊመረምሩ
ኣይኑ[4] ኣልተሰበረም ኣይናቸው ተሰብሮ
ፊታቸውም[5] ዞሮ . . .
ሰጡ ጀርባቸውን
ሁሉም እያፈሩ ሲለቁ ቦታውን[6]
ኣሮጊት ጎፍጣጣ
እመቤት ሞንዳላ፥ ዳሌዋ የወጣ፥
ግዴለሽ ጎረምሳ፥ ሽማግሌው ሁሉ
ኣማቱን፥ ኣማቷን
የታባታቸውን።
ጀርባቸውን ሰጡ፤
መንፈሱ ዘመረ፤
«ድል ነው» ኣለ፤ «ድል ነው»
ወገን ዘር ኣይደለም
እውቀት ስልጣኔ ጥበብ ብቻ ኣይደለም
ኣንድ ለኣንድ ሲቋቋም፥
ሰው ሰውን ገሰፀ
ሰው ሰውን በለጠ።
ደስታና ሃዘን
ኣስጨነቀው ልቡን
ከበደው መንፈሱን።
ባንድ በኩል ደግሞ ጥላቻን ኣፈራ
ምነው ያበሻ ልጅ ለምን እንዲህ ኮራ?
ምነው ምን ቸገረው
ዝንጀሮ ጦጣ ሰው
ህይወት ተመሳሳይ ምን ጊዜም ኣያጣው።
ምነው? ምን ቸገረው?[7]
ሰው ቢመስል ጦጣ፥
ቢሆንስ ዝንጀሮ፥ ኣህያና ፈረስ፥ በግ ኣሳማ ውሻ፥
ምነው ምን ቸገረው፥
ሰው ያለውን ቢለው።

20

[1]«ሰው የሚንቀሳቀስ መኪና ሆነ ሰው፥ ሆነ ዝንጀሮ» የመጀመሪያው ሃረግ የሚጀምረውም የሚጨርሰውም «ሰው» በሚለው ቃል ስለሆነ፥ ሃሳቡ «ሰው መኪና ሆነ፤ መኪናም ሰው ሆነ» ሳይሆን ኣይቀርም። እንዲያውም፥ ሁለተኛው ሃረግ ትርጉም እንዲሰጥ «ሰው» የሚለውን ቃል ከመጀመሪያው ሃረግ መበደር ይኖርበታል። ስለዚህ ኣቶ ገብረክርስቶስ «መኪና ሆነ»ን እና «ሰው»ን ሶስት የተለያዩ ሃረጎች እንዲጋርዋቸው ሆን ብለው የፃፉዋቸው ይመስላል። ሌሎች ግጥሞቻቸውን ስናነብ፥ ያልተለመዱ ያገጣጠም ዘይቤችን ለመጠቀም ሙከራ እንዳደረጉ እናያለን። በተጨማሪም በስነ ፍጥረት (በሳይንስ) ላይ ያላቸውን ከፍተኛ እምነት እና የዘመናዊ ስእል ሊቅ መሆናቸውን ከግምት ውስጥ ካስገባናቸው ይህንን ለማመን የሚያዳግት ኣይመስለኝም።

[2]«ሲቃ ያቃጥለው ጀመር፥ ኣይኑ እያጎረጠ» ነበር የሚለው።

[3]የዚህ ስንኝ ትርጉም ኣልገባኝም።

[4]«ኣይኔ» ነበር የሚለው።

[5]«ፊታቸው» ነበር የሚለው።

[6]«ቦታቸውን» ነበር የሚለው። ኣራሚዎች «ቸ»ን ሰርዘውታል።

[7]«ምነው? ምን ቸገረው?፥ ሰው ጦጣ ነው፥ ዝንጀሮ ኣህያ ነው፥ ፈረስ በግ ኣሳማ ውሻ፥ ምነው ምን ቸገረው፥ ሰው ያለውን ቢለው።» ነበር የሚለው።

ኩራት ኣለ፥ ኩራት የህይወት፥
ትግል ብቻ፥
ኑሮ ብቻ፥
ኣይደለም ግጭት፥
ነው ጦርነት።
ሞት ነው የመረረ መብለጥ ወይ መበለጥ
መኖር ኣለመኖር[1]፥ ጉሮሮው ሲጨበጥ፥
. . . ምራቁ እያጠረ
ኣይኑ እንባ ኣቀረረ
ብስጭት ኣይደለም እልኩ ነበረ።
ነገሩን መዘነው፤
«የርጎ ዝንብ» «የርጎ ዝንብ»
ያለቦታው ሄዶ ሰው የሚጋፋበት
እትብቱ ዘመዱ ያልተቀበረበት
ባእድ መሬት፥ ባእድ . . . ።
ኣይኑ ውሃ ሆኖ፥ ቦታው ጭጋግ ለብሶ፥
ባሳብ እየዋኘ ሄደ ተመልሶ።
ኣገሩ ናፈቀው[2]
«ኣሁን ይኸን ጊዜ ኣደይ ኣበባ ነው
ደማቅ ሰማያዊ ወሩ መስከረም ነው።»
ኣጭር ነበር ጉዞው፥
የሄደው ባሳቡ፥
ወዲያው ተመለሰ
ኣይኑ እንባ ቁዋጠረ፥[3]
ከኣይኑ እንባ ቀረረ።

◆ ገብረ ክርስቶስ ደስታ።

ህል - ፈተ ኣለም

ደረሰ ይሉናል ኣለም ማለፊያዋ
ዋ
የሰው ነገር ዋ
ጊዜው መቼ ገና
መች ደረሰና።
ሰው ነው በገዛ እጁ የራሱ መፍረሻ
ሌላ . . . ነገር ሲሻ
ኣይበቃኝም ብሎ ሲሰስት ሲሻማ
የሌሎቹን ኣለም ሲናጠቅ ሲቃማ
ይፈጥራል ጦርነት . . .
ይጠዛጠዛሉ ኣለማት ካለማት።
ከመሬት ጨረቃ ከጨረቃ መሬት
. . . ያቶሚኩ ርችት
ይላካል - ይመጣል
የከዋክብት መስመር ጉዞኣቸው ይናጋል።

[1]«መኖር ወይ ኣለመኖር» ነበር የሚለው። ኣራሚዎች «ወይ»ን ሰርዘውታል።
[2]ይህ ግጥም ብዙ የእጅ እርማቶች ኣሉበት። ኣራሚዎች የምላቸው ኣቶ ኣማረ ማሞንና ቢያንስ ኣንድ ሌላ ሰው ናቸው። እዚህ ስንኝ ኣጠገብ ሁለተኛው ኣራሚ የሚከተለውን ፅፈዋል። «ኣቶ ኣማረ እንደዚህ ቢሆንስ፥ ትዝ ኣለው መንደሩ፥ ትዝ ኣለው ገጠሩ፥ ናፈቀው ኣገሩ።»
[3]የመጨረሻው ሁለቱ ስንኞች የተኩት፥ «ኣይኑ እንባ ኣቀረረ።» የሚል ኣንድ ስንኝ ነው።

እየተፋለሰ ኣንዱ ኮከብ ካንዱ
ኣለማት ሲፈርሱ፥ ኣለማት ሲናዱ
ህልፈት የሚመጣው
ወዮ! ያን ጊዜ ነው።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

የፅም ቀን
የካቲት ፲፪

ኣገር ተቃጠለ!
እሳተ ገሞራ ወረደ ከሰለ።
ጭስ ኣመድ ኣዋራ ሰማዩን ሸፈነው
ጥቁር ሰማይ ጥቁር!
የቀን ጨለማ ሞት በእናት ቅድስት ኣገር
በጀግናው ህዝብ ላይ የጠላት ግፍ ቀንበር።
ፋሺስት ኣስተጋባ ፋስ ተሰነዘረ
ባካፋ መዶሻ ህዝቡ ተወገረ።
        የሰው ጭቅላት ኩዋስ፥ . . .
ኣባቶች ታረዱ፥
እናቶች ታረዱ፥
ቤት ንብረት ፈረሰ ከብቶቹ ተነዱ።
ኣለም መና ቀረ . . .
ውብ ለምለሙን መሬት ደም ኣጥለቀለቀው።
ቅጠሉ ረገፈ ደረቀ ቡቃያው
በረሃ እሳት ግለት
ኣሸዋ ኣዋራ ኣፈር
        ቸነፈር፥ ድርቅ[1]፥ ድርቀት
እስከ ረሃብ እጦት
ቸነፈር! ቸነፈር!
        መታሰር መጉላላት
ቅድስት ንፅህት ኣገር
ንፅህት እናት ሽቱ፥
                የሰው ሬሳ ክምር!
ኣስከሬን ባስከሬን ጥንብ የሞት ቆሻሻ
ጥንብ የሞት ጭንቀት . . .
                የጭካኔ ኣዝመራ
የጦርነት ፍሬ፥ ጥንብ የጠላት ሽታ!
ቅድስት ንፅህት ኣገር
                ኦ፥ ሰንደቅ ኣላማ።
ኦ፥ ኣንተ ነፃነት
ኣንተ መተባበር ኦ፥ ኣንተ ሆይ እምነት!
በዚች መሬት ኣድጎ
በዚች መሬት ሞቶ
ግፍን ተቋዋቁሞ ጠላትን መክቶ
ባለማው ለእምነቱ ራሱን ሰውቶ
ሰው ያድጋል ሰው ትልቅ
        ሰው ይሆናል ታሪክ።

[1]«ድርቀት» ነበር የሚለው። ኣራሚዎች «ድርቅ» ብለውታል።

ሌት ይነጋል መሸኖ[1]
ዘመን ሲፈራረቅ ትውልድ ይለወጣል
ይህ መሬት ቅዱስ ነው
ይህ መሬት ኣድባር ነው
የኣባቶች ውቃቢ ኣለ ያንጎብባል።
ጀግናው ልጅ ለጠላት ፊቱን ኣይመልስም
ሞት ይቀዘቅዛል ደም ሲረጋ ፈሶ
ግን ምንድነው ህይወት!
ነፃነት ለቆመ ጉልበት ተጨርሶ፤
ዘመን ያልፋል ዘመን . . .
ህሊና ይወቅሳል እምነት ሲያወላውል፥
ሃላፊነት ከባድ . . .
ያገር ንፁህ ውሃ መች ይደፈርሳል
ጠላት በወንዛችን እንዴት ይታጠባል
ድል የድል ድል ነው!
ተነሱ ዘምሩ!
እናንት የተኛችሁ መች ሞታችሁና
ይናገራል ቆሞ ስራችሁ ነውና፤
ተነሱ ዘምሩ
እዩት ልጆቻችሁ በሰማይ ሲበሩ።
እዩት የፈረሰው ተክቦ ተሰርቶ
እዩት እውቀት በርቶ
እዩት ኣገራችሁ የሺ ኣመት ጎዳና
እዩት ሄዳ ዘልቃ
እዩት ብልፅግና።
እዩት ኣገራችሁ ኮከብ ስታበራ
የባህር ኣበባ የፍሪካ ላይ ጮራ።
ብርቅ ሉል ወርቅ ኣልማዝ፥
እና ሃገር ገነት . . .
እንግዲህ ምሽህ ነው ተራራው ኣገሬ
ወዮ ጠላት ነገ!
ወዮ ጠላት ዛሬ!
የጀግናው ልጅ ኣጥንት የተከሰከሰው
ምሽግ ነው ምሽግ ነው።
ኣጋሙ ተዋጋ ቆንጥሩ ቡዋጠጠ
የተሰነጠቀ መሬት ጠላት ዋጠ።
ዝናቡ ዘነመ፤ የደሙን ጭቅቅት -
ጎርፍ ኣጠበው ነጣ ሄደ ውሃ ይዞት።
ቡቃያው ኣሸተ
ቦምብ የገነጠለው ዛፉ ኣኮተኮተ።
ፀሃይ በራ ወጣ!
ኣንድ ኣካል ኣንድ ህዝብ . . .
ኦ፥ ሰንደቅ ኣላማ!
ኦ፥ ሃይል የነፃነት!

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 1950

[1]«ሲመሽ» ነበር የሚለው።

ያለም መራራነት

ያለም መራራነት ነው ነው የሚጣፍጠን
መቼ[1] መጣፈጥዋ . . .
ኮሶውን በማርዋ ጠቅልላ ስትሰጠን እሳቱን
ላመድ ላስመላ ሸፍና ረመጡን፤
ስትሰጥ ማየ ህይወት፥
ስትሰጠን መድሃኒት
መርዝዋን ጨምራበት፤
ብትሰጠን ሬቱን ስኩዋር ላስመስላ
እንደ ጎመን ሰርታ ሳማዋን ስንበላ፤
እስዋ ትዘራለች
ፀሃይ ትሞቃለች
እኛን በብርድ ላይ በጨለማ ጥላ።
ያለም መራራነት
የሚያቆራምድ ነው የሚያኮራምት።
ስትወስድ ወደሁዋላ፥ ስትወስድ ወደሌላ፥
ምስጢር የላት መስላ፤
ከቤተሰብ መሃል
ሰው ስታስኮበልል፤
ስትወስድ ስጦታዋን
ገፀ በረከትዋን[2]
ሌባ ናት ሰራቂ
ቀጣፊ ነጣቂ
ላባባይ[3] ቀልማዳ፥ ላታላይ ላስመሳይ
ዋሾ ናት ወላዋይ።
ሰው ሊኖር ባለም ላይ መች ተፈጠረ
መንገደኛ እንግዳ፥
መሸቶበት የመጣ፥
ሰራተኛ ላገልጋይ፥ ነው የተቸገረ።
ብዙ ነው ልፋቱ
ሲፈጠር ሲመጣ ሲወጣ ከቤቱ፡፡
ላይችልም መዝናናት
በደመነፍስ ባህሪይ እንደተቀረፀት[4]
እንደ ላህያ እንደጅብ ወይም እንደ ጦጣ፥
ወይም እንዳንበጣ፥
የማይቸገሩት ለምን ያስባሉ?
ከብቶች ይግጣሉ ወፎች ይዘፍናሉ
ላበቦች ያድጋሉ።
ውስጡን ላላወቁም፥ ላልተመራመሩም
ሲመጡ ወዳለም።
የውሸት ስእል ናት፤
ለዛዋ እሚጠፋ፥
ቀለምዋ እሚጠፋ፥
ሽታዋ እሚጠፋ።

---

[1]«መች» ነበር የሚለው።
[2]ያ «ለገፀ በረከት ያበረከተችውን።» ነበር የሚለው። ላራሚዎችም «ዜማ ይሰብራል? ወይስ ላይሰብርም?» የሚል ጥያቄ ከጎኑ ላስቀምጠውበታል።
[3]በእጅ ፅሁፉ፥ «ላባይ» ተብሎ ታርሞ ነበር፤ «ላባባይ»ም ሊሆን ስለሚችል ትቸዋለሁ።
[4]«እንደተፈጠሩት» ይላል የእጅ ፅሁፉ፤ ግን፥ ሰላሊው «ፈጠረ» ከሚለው ይልቅ «ቀረፀ» የሚለውን ቃል የፈለጉበት ምክንያት ይኖራቸዋል። እነዚህ እንስሳት ከሰው ጋር «መፈጠርን» በእኩልነት እንዲጋሩ የፈለጉ ላልመሰለኝም። «ከሰው በስተቀር ሌላው ሁሉ ስእል ነው። እግዚአብሄርም ፈጣሪ ብቻ ላልነበረም፤ ሰላሊም እንጅ።» ማለታቸውም ይሆናል። እንዲያ ከሆነ ሰላሊ በእግዚአብሄር ላምሳል ከተፈጠረው ሰው፥ ከፍተኛውን ደረጃ ይይዛል።

ጠረንዋ እሚያባርር፥
ጣምዋ እሚከረክር
ቡዋልትዋ የሚያስመርር።
የሰው ልጅ ኣንድ ባንድ ስታንሸራሽረው
ሁል ጊዜ እንግዳ ነው።
ማናፈስ ማቅበጥዋ
ማቻኮል ማሮጥዋ
ያለም መራራነት ነው የሚጣፍጠን
መቼ[1] መጣፈጥዋ!

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 23/9/49

ካንቺ ጋር

ሁሉም ነገር ሄድዋል
ሰኣቱ ተረስትዋል ቀኑም ሌላ ሆንዋል
ኣመተ ምህረቱ
በጋና ፀሃዩ
የኖርሽበት ቤቱ
ኣልጋው ጠረቤዛው ስጋጃው ወንበሩ
መስኩቱና በሩ
ስእሉ ግድግዳው
ካንቺ ጋር ጠፍተዋል ሁሉም ተለውጠው
ዛሬ ነገ የለም
ቅናትና ፍቅሩ ሃዘኑ ጨዋታው
ደስታው መከራው
ፈጥርዋል ሌላ ቀለም
ገርጥቶ ጠውልጎ መልኩ ነነበዘ
ሞትዋል መታሰቢያሽ ሆንዋል የፈዘዘ።
ፈራፍሰዋል የካብሽው
ትዝታው የድሮው።
ቀርተሽ ተረስተሻል ጠፍተሻል ከልቤ
ወጥተሻል ከቤቴ
ወጥተሻል ካንጀቴ
ወጥተሻል ካጥንቴ
ሄደሻል ካሳቤ።
የለሽም የለሽም!
ሙዚቃ ድፅሽን እንደድሮ ኣልሰማም።
ቅዠት ነው ዘፈንሽ ዜማሽ እንጉርጉሮሽ
ጥጋቅ ነው ውበትሽ።
የጊዜው መለወጥ ገላሽን ደብቆ
ጋርዶታል መልክሽን
ጥላሽ ነው የቀረው ኣካልሽ ተሰርቶ
ጨብጦ ቅርፅሽን።
ሳቅና ፈገግታሽ ጨዋታ ቀልድሽ
ለዛና ወግሽ[2]
ቅንድብሽ ሽፋልሽ የሚያበሩ ኣይኖችሽ፥
ጣፋጩ ከንፈርሽ፥

[1]«መቸ» ነበር የሚለው።
[2]«ወሬሽ» ነበር የሚለው። በእጅ ፅሁፍ «ወዘናሽ» ተብሎ ታርምዋል። ግን «ወዘና» ከ«ወሬ» በጣም ስለራቀ፥ «ወግሽ» ብየዋለሁ።

ለስላሳው ምላስሽ፥
በረዶ ጥርሶችሽ፥
ተለውጠው የሉም
ካሳቤ ጨለማ ገብተው ኣይታዩም[1]።።
ያ ውብ ቆንጆ ባትሽ
የሚቆናጠጠው የሚዋጋው ጡትሽ
የሚቆጣው ዳሌሽ!
ካንቺ ጋር ሄደዋል።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 23/1/55

መነሻ ስእል

ኣያልቅም ይህ ጉዞ . . .
ማስመሰል-መተርጎም
በቀለም መዋኘት
በመስመር መዋኘት
ከብርሃን መጋጨት
ለማወቅ ለመፍጠር ባዶ ቦታ መግባት።
መፈለግ . . . መፈለግ . . .
ኣዲስ ነገር መፍጠር
ከማይታየው ጋር ሄዶ መነጋገር።
ህይወትን መጠየቅ
ሃሳብን መጠየቅ
ኣለምን መጠየቅ
መሄድ መሄድ መሄድ . . .
ከጨረቃ በላይ
ከኮከቦች በላይ
ከሰማዩ በላይ።
መጉዋዝ ወደሌላ - ባዶ ቦታ መግባት
በሃሳብ መደበቅ፥
መፈለግ ማስገኘት።
ኣያልቅም ይህ ጉዞ . . .

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 3/8/55

ኣለ በውስጣችን

ኣለ በውጥጣችን . . .
እውነት ፍፁም ሆና እምታበራበት።
ደግሞ ማወቅ ማለት፥
ከውጪ ያለውን ሄዶ ከመፈለግ፥
ከውስጥ ያበራውን እንዲወጣ ማድረግ።[2]

[1]«ኣይታዩም» በእጅ ፅሁፍ የተጨመረ ነው።
[2]ከዚህ ስንኝ ቀጥሎ ባዶ መስመሮች ተትትዋል። ከዚያ ቀጥሎ የተፃፉት ስንኞች በቅርፅም በሃሳብም ከላይ ከተፃፉት ጋር ኣይመሳሰሉም። የሌላ ግጥም ቁራጭ ወይም ራሱን የቻለ ግጥም ሳይሆን ኣይቀርም።

ፍቅር፥ ተስፋ፥ ኩሩ ዝና የወጣትነት ደስታ
ተጠራርተው ብቅ ኣሉና ለጥቂት ጊዜያት ላፍታ፥
እጀብ እጀብ ኣድርገውን እንደ ቡዋልት እንደ ዋዛ
ጥፍት ኣሉ[1] እንደ ህልም፥ በነኑ እንደ ማለዳ ጤዛ።
ሆኖም ልባችን ባዶ ቤት እንደው ብቻውን ሳይቀር
ርህራሄ ቢስ በሆነው ፈላጭ - ቆራጭ ኣገዛዝ ስር።
ያገራችንን ዋይታዋን በጥሞና ያዳምጣል፤
ፍሙ ግሎ፥ ተንደርክኮ፥ ትእግስት ኣጥቶ ይነዳል።
ፍቅር ያቃጠለው ወጣት፥ የፍቅረኛውን መምጫ ሰኣት
እንደሚጠባበቅ ተጣድፎ፥ በመቼ ደረሰችልኝ ጊዜያት!

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 2/5/55

ሰው ሲሸነፍ

ማሸነፍ ምንድነው
የምኞት ኣዝመራ
የደስታ መከራ
የታጨደ ጣጣ
የታወቀ ችግር
የሞት የመከራ[2]
የሚነድ እሳት ነው ተዳፍኖ የበራ
እያደር ጠፊ ነው
እያደር ቀሪ ነው ሲቆይ ይሰለቻል
ዋጋው ይቀንሳል[3]።
ሁልግዜ በማግኘት
ዘወትር በማሸነፍ ዘወትር በመመካት
በመግዛት በመቅጣት፥
ደስታ ኣይገኝም፤
ሌላ ይፈልጋል የሰው ልብ ኣይጠግብም።
ለጥቅሙ የሚያስብ የተስገበገበ
መንገዱን የማያቅ ግቡ የጠበበ፥
ስስታም ይሆናል፤
ለፍቶ ጥሮ ግሮ ሲያጋጥመው እድል፥
እረፍት ኣያገኝም፤
ሲሰብ ሲጠነጥን ሲታትር[4] ሲደክም።
ኣንዱን በመጨረስ ወጥኖ ሌላውን
ያንን በመሰልቸት ሲጀምር ኣዲሱን
ያቅበዘበዘዋል
ትእግስት ይነሳዋል።
ትንሽ መሰናክል እሾህ መንገዱ ላይ
የኑሮው ህመም ነው የህይወቱ ስቃይ
ያሲዘዋል እልህ[5] ደሙን ኣስቆጥቶ
ንዴቱን ኣምጥቶ።
ይተዋል ይሉኝታን ከግቡ ለመድረስ
ወዲያ ወዲህ ብሎ ሃይሉን እስኪጨርስ።

---

[1]«ኣሉ» ኣራሚዎች ያስገቡት ወሽመጥ ነው።
[2]«መከራ» ነበር የሚለው። «የመከራ» ለንባብ ይቀላል።
[3]«ይነሳል» ነበር የሚለው። ኣራሚወች «ይቀንሳል» ብለውታል። ይሻላል።
[4]«ሲታታር» ነበር የሚለው። ኣራሚዎች «ሲታትር/ሲጣጣር» ብለው ፅፈውበታል።
[5]«ያገባዋል እልክ» ነበር የሚለው «ያሲዘዋል እልህ» ይሻላል።

በመሸነፍም ነው . . .
ሰው ደስታ ያለው፤
በመተው በመርሳት
በመልቀቅ በማጣት
በመሸሽ በመፍራት።
ወደፊት ለመሄድ ኣውቆ በማፈግፈግ
ከማሰብ በብዙ ጥቂት በመፈለግ
በማነስ ከማደግ
በመጣል ከማንሳት በመስጠት ከመውሰድ
በማልቀስ ከመሳቅ
በመቅረት ከመሄድ
ከመውጣት በመውረድ
ከመልበስ መታረዝ
ከማምለጥ በመያዝ
ክብርን ለመጠበቅ ደፍሮ ከመናገር
ኣንገት በማቀርቀር፤
በመዋረድና በችግር ተጎድቶ
በመውደቅ ተገፍቶ በመናቅ ተጠልቶ[1]
በሃዘን በድካም በህመም ባርምሞ
ኣግኝቶ በመክሰር በመሻር ተሹሞ
ያውቃል መሆኑን
ይረዳል ኣቅሙን።
የህይወት ለውጥ ነው ያለበት ኑሮ ላይ
እንደ ቀን እንደ ሌት እንደ መሬት ሰማይ
እንደ ውሃ እንደ ሳት እንደ ልቅሶ ሳቅ
እንደ እርጥብ ደረቅ
ሁሉም ተለውጦ እንቅልፉን[2] ይይዛል
የሚሮጠው ጊዜ ጥቂት ይታገሳል
ሰኣቱ ይቆማል
ደቂቃው ይተኛል
ይሸነፋል[3] ወሩ
ይታሰራል ቀኑ
ቀስ ይላል ዘመኑ።
የሚፈጥረው ሃሳብ ከጉዞው ሲመለስ
ያንጎብባል መንፈስ
የምትራወጠው ትቀመጣለች ነፍስ።
ኣጥንትና ጡንቻ ጅማትና ስጋ
ዝለው ይወድቃሉ
ሰላም ያገኛሉ
እረፍትና[4] ድካም ያሳዩታል ቤቱን
ይተኛል እንቅልፉን
ሲያውቀው መሸነፉን።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 1959

[1]«ተጣልቶ» ነበር የሚለው «ተጠልቶ» ይመስለኛል።
[2]«እንደፉን» ነበር የሚለው። እንዲያ የሚል ቃል ኣላገኘሁም። የሚከተሉት ስንኞች ስለ ጊዜ ዝግ ማለት፥ መቆምና መተኛት ስለሚናገሩ፥ ቃሉ «እንቅልፉን» ሳይሆን ኣይቀርም።
[3]«ይሸፈናል» ነበር የሚለው «ይሸነፋል» ይመስለኛል።
[4]«እረፍትም ድካም» ነበር የሚለው። «እረፍትና ድካም» ወይም «እረፍትም፥ ድካምም» ይሆናል። ኣራሚዎች «እረፍትና ድካም»ን ነው የመረጡት።

የሙዚቃ ድምፅ

የዛፉ ቅርንጫፍ የበገና ቅኝት
ነፋስ ሲያውተረትር የሚጫወትበት።
እያጨበጨቡ
ቅጠሎች በጃቸው
ዜማውን ሲያደምቁ
ወፎች ድግቸውን እያሰረቀረቁ፥
ወንዙ እየተላጋ፥
እየተጋረፈ ሲሄድ እንዳለንጋ፥
ባህር ሲገላበጥ
እየተንጠራራ መደቡን ሲብዋጥጥ፥
መብረቅ ደመናውን ሰንጥቆ ሲወጣ
እያስገመገመ ሰማዩ ሲቆጣ፥
ሙዚቃ ተወልድዋል።
ፍጥረት ተሰብስቦ መዝኩር ይዘምራል።
የቤቱን ቆርቆሮ
ዝናብ ሲደበድብ ኣድርጎታል ከበሮ።
ከሩቅ ኣገር ኣለ ደወል የሚመጣ
ከቤተ ክርስቲያን ተሰርቆ የወጣ፥
ትንንሽ ደወሎች፥
የሰኣት፥ የጥሪ፥ የተማሪ ቤቶች፥
የቀጥቃጭ መዶሻ ብረት ሲጠፈጥፍ[1]
ትልልቅ ፋብሪካ ጭሱ ሲያነፈንፍ[2]
መኪና እየጮኸ ሲሄድ ሲተላለፍ
ሁሉም ተሰብስቦ በቅደም ተከተል
ሙዚቃን ቀስቅሰዋል።
ሙዚቃ ተፈጥርዋል።
ኣለ ትልቅ ጆሮ፥
ኣለ ሌላ ጆሮ፥
ይህን ሁሉ ጩኸት ሰብስቦ ኣስተባብሮ
የሚሰማው ኣለ፤
የሚወደው ኣለ።
ከቅርብ ኣውራ ዶሮ ሰኣቱን ሲያስታውስ
ድመቶች ሲጣሉ፥
ኣራዊት [3]ሲያስካኩ ከብቱ በመላቀስ
እንጨት ሲገነጠል ሳሩ ሲርመሰመስ፥
ለሙዚቃ ስልቱ
ድምፅ ነው የሚያግዝ ተጨማሪ ምቱ።
ጥቃቅን ፍጥረቶች
ትሎች፥ ሽረሪቶች፥ ጉንዳኖች ቁጫጮች፥
ማነው ያዳመጠ ሲጮሁ ሊዘፍኑ?
ሰውም ባይሰማቸው፥
የሚያዳምጣቸው
ኣለ ልዩ ጆሮ፥
ኣለ ሌላ ጆሮ፥
ዜማቸውን ይዞ የሚዘምር ኣብሮ።

---

[1]«ሲያጠፈጥፍ» ነበር የሚለው። ኣራሚዎች ደግሞ «ብረቱን ሲያጣጥፍ» የሚል ሃረግ ካጠገቡ ፅፈዋል። «ሲጠፈጥፍ» የሚሻል መሰለኝ።
[2]«ሲያነፈንፍ» ሳይሆን፥ «ፋብሪካው ጭሱን ሲነፋ» ለማለት ይመስላል። ግን፥ ቤት የሚመታ ቃል ስላጣሁ እንዳለ ትቼዋለሁ።
[3]«ሲያስካካ» ነበር የሚለው።

የሙዚቃ ድምፅ
ኣለ ሁሉም ቦታ፥ ኣለ የትም ቦታ
ከቅጠል ኮሽታ
በውሃ ጠብታ
በንጋት በሌሊት በብርሃን በማታ
ወይ ከባዶ ቦታ።
ሲወለድ ይመጣል የሙዚቃ ስሜት፥
ከሰማይ ከመሬት፥
ይህን ሁሉ ጩኸት።
ኣለ ትልቅ ጆሮ
ኣለ ሌላ ጆሮ
ለቅሞ እያከማቸ ሰብስቦ ኣስተባብሮ፥
የሚሰማው ኣለ፤
የሚወደው ኣለ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 1959

የጠፈር ባይተዋር

ግማሽ ቀልድ ኣላውቅም፤
ሞት እንዲሁ[1] ልሙት፥ በሴኮንድ መቶኛ፥
እንቅልፍ እንደሬሳ ዘላለም ልተኛ።
መንገድ ስጡኝ ሰፊ . . .
ልጉዋዝ[2] ከድፍን[3] ኣጽናፍ
ልፍጠን[4] እንደብርሃን፥ ኣለማትን[5] ልለፍ፥
ጸሃይ ልሁን ጸሃይ፥
እንደ ጽርሃ ኣርያም ሁሉንም የሚያሳይ።
እሳተ ገሞራ ኣመዱ ረመጡን፥
ጎርፍ፥ የሳት ጎርፍ ልሁን፥
ከሲኦል - ሚሊዮን፥ ሚሊዮን ነበልባል።
መንገድ ስጡኝ ሰፊ . . .
ልሂድ በጨለማ ኣይን ከማያይበት[6]
ጥቁር፥ ከከሰለው[7] ከጠቆረው[8] ጽልመት
በጸጥታው ቦታ ዘመን ከቆመበት።
በዘላለማዊው ባዶ ቦታ ዋሻ፥
ኣየር በሌለበት ኣድማስ መጨረሻ።
. . . ልንሳፈፍ ልቃኘው፥
ለኔ ከከብ ጠጠር ኩዋስ መጫወቻ ነው።
የመሬት ቁራጭ ነኝ፤ ታሪክዋን የምጽፍ፥
በጥቁር ወረቀት፥ በሰማይ ብራና፥
ስጉዋዝ እየተሞላሁ በጠፈር ላይ ፋና፥

[1]«ሞትም እንደሁ» ተብሎ ታርሞ ነበር።
[2][«ጉዞ» ነበር የሚለው። ባካባቢው ያሉትን ስንኞች ስንመለከት «ልጉዋዝ» ይመስላል።
[3]«ከኣጽናፍ» ተብሎ ታርሞ ነበር። «ኣፅናፍ»ን «ድፍን» ያደረገው የፊደል ስህተት ነው ለማለት ያስቸግራል። የሂሳብ ሰዎች፥ «የተደፈነ/የተገደበ፥ ማለቂያ ግን የሌለው (infinite but bounded)» የሚል ኣስተሳሰብ ኣላቸው። ኣቶ ገብረክርስቶስ መጉዋዝ የተመኙት በእንደዚያ ያለ ኣለም ውስጥ ሊሆን ይችላል። ኣቶ ገብረክርስቶስ የስነ ፍጥረት ተማሪ እንደነበሩ ተነግሮኛል። ለስነ ፍጥረት ያላቸውን ፍቅርና ኣድናቆት ከብዙ ግጥሞቻቸው ውስጥ ገልፀውታል።
[4]«ፍጥነት» ነበር የሚለው።
[5]«የኣለማትን» ነበር የሚለው።
[6]«የማያይበት» ነበር የሚለው።
[7]«የከሰል» ነበር የሚለው።
[8]«በጠቆረው» ነበር የሚለው።

ስሄድ እኖራለሁ . . .
ሰማየ ሰማያት እመዘብራለሁ
የተዘጋውን በር እበረግዳለሁ።
የሌለ እስቲፈጠር፥ ዝምታ እስኪነቃ
በትልቅ እርምጃ ከመሬት[1] ጨረቃ
ከጨረቃ ኮከብ፥ ካንዱ ኣለም ወዳንዱ
ስጉዋዝ እፈጥራለሁ . . . .
በጸሃይ ላይ ጎጆ ቤቴን ።እቀልሳለሁ
ከሲኦል ሚሊዮን ቢሊዮን ልቃጠል
ከገሃነም እሳት ሚሊዮን ነበልባል
መንገድ ስጡኝ[2] ሰፊ . . .

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

የማታ ጀምበር

ካንዱ ቤት ወዳንዱ በጣራው ተራምዳ፥
የጋራውን ኣናት እየነካች ሄዳ፥
እዩት ከስር ጥላው፥
የማይደርስበትን፥
እዩት ሰውን ጥላው፥
ሲለፋ ሲባክን።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ፊደል መጣላችሁ(ለወጣት ተማሪዎች)

የሃሳብ መግለጫ የንግግር ቁልፍ
የመተዋወቂያ የጥበብ በራፍ።
መገናኛ መንገድ ኣይነቱ የበዛ
ከሰው ልጅ መግባቢያ ትርጉም የሚነዛ
የኣለም መክፈቻ የፍጥረት ብረሃን
የሚያነጋግር ነው መስመር ቴሌፎን።
የሰማይ ምርመራ የመሬት የባህር
የመሃንዲስ ስራ ሌላም ብዙ ምስጢር
የቅኔ የዜማ ደግሞ ም የሙዚቃ
የኣቶም ምርመራ ጉዞ የጨረቃ
መገለፅ ይችላል በፊደል ምልክት
ትርጉሙን ይሰጣል ለተመራመሩት።
በቦታው ሲገባ ቃል ሆኖ ሲጣራ
«እንዲህ ነው» በማለት መንገድ የሚመራ
ለትውልድ ለታሪክ የሚተላለፍ
ፊደል ነው መሰረት የሚሆን መፅሃፍ።

[1]«ለመሬት» ነበር የሚለው።
[2]«ስጡን» ነበር የሚለው።

የንግግር ጥበብ ፊደል የሌላቸው
የታላቸው ፅሁፍ የቆየ ታሪክ
መድፍና መትረየስ መቼ ሰሩ ታንክ።
ላንዱ ያቀደውን ተከትሎ ሌላው
የታለ እንደሰው ልጁ፥ የሚፈለስፈው።
የሚያስፈልገው ነው ላንጎል ከፍተኛ
ላስቦ ለመፍጠር ፊደል መግናኛ።
ፊደል ከጨበጠ ምላሳችሁ እጅ
ተማሪ ቤቱንም ውረሱት በይፋ
ይግባ ከቤታችሁ ፊደል በዘረፋ።
ካስተማሪ ላንደበት ታጠቁ መረጃ
የፊደልን ስእል የፅሀፈት መልመጃ።
የመሻሻል መንገድ መሆኑን ላውቃችሁ
ተሻሙ በድፍረት ይሁን መሳሪያችሁ
ሀ ሁ ብሎ ይልቅ ንባቡ ይከተል
ቤተ መፃህፍቱ ይጥበብ ይመሳቀል
ይከፈት መፅሃፉ ይወረስ ጥበቡ
ከላንደኛው[1] ምእራፍ ወደ ሌላው ግቡ
መፅሃፉን በመፅሃፉ ተወጡት[2] ይልቅ
በልባችሁ ወፍጮ ተይዞ ይድቀቅ።
ይበዝበዝ ይራቆት ይቅር ይዘረፍ
ባንጎላችሁ ጋሻ በላእምሮላችሁ ሰይፍ
በፊደል መሰላል፥ በንባብ ጎዳና
ላሳዱት የሚያመልጥ የለም ፍልስፍና።
ከገባበት ጉድጉዋድ ላውጡት ጎትታችሁ
«የተማሪ ሰነፍ» እንዳያሰኛችሁ።
ተሳተፉ እንግዲህ ተማሩ ላሁን
ቀለም ያመጣውን መምህር ንብ ላቡን።
ይኸውና ፊደል መሳሪያ መያዣው
የጥበቡ ሳጥን ቁልፉ ነው[3] መክፈቻው።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

እጠብቃታለሁ

ላይን የማያየውን ሃሳብ ያያል ሄዶ
እጅ የማይነካውን ልብ ያንቃል ላሳዶ።
ተመለሽ ላልልም
ሞት ለያይቶን እንደሁ
ያባት ያያት ርስት
የመጨረሻው ቤት፤
ለፀጥታው ላለም
እንግዳ ላይደለንም፤
መለየት እንደሆን፥
ለይቶ ያስቀረን
ሃሳብ ይላላካል፥
ሃሳብ ይገናኛል፤

[1]«ካንደኛው» ነበር የሚለው።
[2]«ውጡት» ነበር። በእጅ ፅሁፍ ታርምዋል።
[3]«ቁልፉና መክፈቻው» ነበር የሚለው። ኣራሚዎች «ቁልፉ ነው መክፈቻው» ብለውታል።

ኣይን የማያየውን ሃሳብ ያያል ሄዶ
ጆሮ የማይሰማውን
በፀጥታ ቦታ
ልብ ያንቃል ኣሳዶ።[1]
ማን ያውቃል ለሞ ትም
ይኖራል መቃብር
ጎዞ ኣያቁዋርጥም።
ኣለም እያረጀ ኣለም ይፈጠራል
ኣበባ በፍሬው ህይወትን ያድሳል
የፅገራዳ እሾህ ያበባው ጠባቂ
ሳቂ የለም ሳቂ፥
እሾህ እሆናለሁ
የምወዳትን ልጅ እጠብቃታለሁ
በቁም ያሰረኝን የሃሳብ ሰንሰለት፥
ሰብሬ በጥሼ እኮበልላለሁ
እስካለም ዳርቻ እከተላታለሁ።
ሳላያት ኣልቀርም፥
ኣለ ስጦታዋ፥
ኣለ ትዝታዋ እስዋን የሚያስታውስ፥
ስበላ፥ ስጠጣ
ስተኛ ስነቃ፥ ሳስብ፥ ስተነፍስ፤
እስዋን መርሳት ኣልችል
ፍቅር እምነት ህይወት፥
ኣብረን ተደስተን ኣብረን ተቸግረን
ኣበባ ለቅመናል ከወንዝ ዳር ሄደን።
እሸት ፈልፍለናል
መስክ ላይ በልተናል፥
ልብሳችን በስብስቦ በዝናብ ርሰናል[2]።
እሳት ኣንድደናል፥
ፍሙን ተርኩሰናል፤
በርድዋት ተኮረምታ ህፃንዋ ጨረቃ፥
ፊትዋ ደም ሲመስል ፀሃይ ተዘቅዝቃ፤
ሁሉንም ኣይተናል፥
በሁሉም ስቀናል፥
ህይወት እንደዚህ ነው
ኣለም ነው ብለናል።
እርስዋን መርሳት ኣልችል
እፈልጋታለሁ፥
እከተላታለሁ
እጠብቃታለሁ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

[1]ይህንን ስንኝ፥ ከሁለተኛው ስንኝ ቀድቼ እዚህ የጨመርኩት እኔው ነኝ። ተተይቦ ያገኘሁት ግጥም ውስጥ ኣልነበረም። ግን «ኣይን የማያየውን ሃሳብ ያያል ሄዶ» የሚለውን ስንኝ ስለደገሙት፥ ቤት መምቻውንም ስንኝ ኣብረው የሚደግሙት ይመ- ስለኛል። ምናልባት ገልባጮች እረስተውት ይሆናል።
[2]«ሄደናል» የሚለው በእጅ ፅሁፍ «ርሰናል» ተብሎ ታርምዋል። ይሻላል።

እኔ እወድሻለሁ

ብዙ ሺህ ዘመናት
እልፍ ላእላፍ ሌሊት
ሚሊዮን መሰለኝ
ፍቅሬ ላንችን ስወድሽ ቀኑ ረዘመብኝ።
እኔ እወድሻለሁ
የሰማይ መሬቱን
የባህር ስፋቱን
የላለም ዳርቻ የርቀቱን ያህል
እንደ ፅጌ-ረዳ
እንደ ላደይ ላበባ
እንሎሚ ሽታ።
እንደእጣን ጢስ እንጨት፥ እንደከርቤ ብርጉድ፥[1]
እኔ[2] እወድሻለሁ፥
ላበባ እንዳየ ንብ።
እንደቢራቢሮ ጫካ እንደሚያስሰው
ፍቅርሽን በፍቅሬ በፍቅርሽ ልቅመሰው
ማር ወለላዬ ነሽ ከረሜላ ስኩዋር
ላማርኛ ላይበቃ፤
ወይጉድ!
ባለም ቁዋንቁዋ ሁሉ ቢወራ ቢነገር፥
እኔ እወድሻለሁ
እንደማታ ጀንበር።
እንደ ጨረቃ ጌጥ፥
እንደንጋት[3] ኮከብ፥
እኔ እማልጠግብሽ
ስወድሽ፥ ስወድሽ፥ ስወድሽ፥ ስወድሽ።
ጡት እንዳየ ህፃን ወተት እንዳማረው
ጠጋ በይ ዘመዴ ላፍሽ ህይወቴ ነው።
ጣይ እንዳየ[4] ቅቤ
ገላዬ ገላሽን ሲነካ የሚያልቀው፥
ላፈር መሬት ትቢያ ወሃ እንደሚበላው፤
ፍቅሬ ላንቺን ስወድሽ
ብዙ ሺህ ዘመናት
እልፍ ላእላፍ ሌሊት
እኔ እወድሻለሁ፤
ላይኖችሽን ባይኔ ተዳክሜ እያየሁ
ስወድሽ ስወድሽ
እኔ[2] እወድሻለሁ።

◆ ግብረክርስቶስ ደስታ። 16/9/1960 የኢትዮጵያ ድምፅ ጋዜጣ።

[1]«እንደከርቤ ብርጉድ፥ እንደእጣን ጢስ እንጨት» ነበር የሚለው። ላልገጥም ስላለኝ፥ ሃረጎቹን ላዘዋውራሉችዋለሁ።
[2]«ውድ» ነበር የሚለው።
[3]«እንደተወርዋሪ ኮከብ» ነበር የሚለው። «እንደንጋት» ተብሎ ታርምዋል።
[4]«ጣይ ላይ ያለ ቅቤ» ነበር የሚለው።

የፍቅር ፍልስፍና

ጅረቶች ከወንዞች ጋር፥ የሙጥኝ ብለው . . .
ተጣምረው
ወንዞችም ውቅያኖስ አቅፈው
የሰማየ ሰማያት ንፋስ፥ ጣፋጭ ስሜት ሲዋሃደው . . .
ተመልከችው።
ከቶ አንድም ነገር በአለም ላይ፥ ያላቻ ያለጓደኛ . . .
ሆኖ አይገኝም ብቸኛ።
በውስጠ ምስጢር ህላዌው፥ ይጣመራል ሁሉም በውል፥
በአንድ መንፈስ፥ በአንድ ቃና፥ ስጋና ደሙን ሲያዋውል።
እኔና አንቺስ ምናለበት፥
አንድ ብንሆን ብናውቅበት።
እንደ መሶብ ከግጣሙ፥
ተራሮች ሰማይ ሲስሙ . . .
እይው ጣእሙ።
ማእበሎችን እያቸው፥ ባህር ላይ ሲሽኮረመሙ፥
ሲላላሱ ሲተሻሹ፥ አንዱ ባንዱ ውስጥ ሲሟሙ፤
አንዱ ማእበል አንደኛውን፥
አቅፎት ሲሄድ አቻውን . . .
እይው በሞቴ ጣእሙን።
ደግሞ ም የፍቅር ጡር ጣጣ፥
ሴቴ አበባ ያለወንዱ፥ አበባነቷ ቅጥ ሲያጣ፥
ወንዴ አበባም ያለሴቷ በፀሃይ ሃሩር ሲቀጣ፥
እይው ቆንጅት፥ እይውማ፥
ልቦና ፍቅር ሲጠማ።
የፀሃይ ብርሃን ጠዋት፥ የመሬትን ከንፈር ሲስም፥
በሙቀት እየዳበሰ፥ ፈገግታዋን ሲያለመልም . . .
ለዛው ሲፈካ ሲተም።
የጨረቃ ጨረር ሞገድ፥ የባህርን ራቁት ገላ፥
በምሽት የእንቅልፍ ሰአት፥ ይደበዝዛል እያጠላ።
ስለዚህም አስተውይው፥ እኔን ሁኝ አንችን ልሁን፥
በደም ስርሽ ደሜ ይፍሰስ፥ በደም ስሬ ደምሽ ይሁን . . .
አንድ እንሁን!!

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

የመጀመሪያ ቀን

አየቺው ተያዩ
አየና ወደዳት
ቀኑ ማታ ነበር
ወደ ሆቴል ሄዱ
ሁለት እራት መጣ
ብርጭቆው ተጋጨ
አየቺው ተያዩ
አያት ተሳሳቁ

በጠረጴዛ ስር
ጭንዋ[1] ጭኑን ነካው
አየችው ፈገገ
እጅዋን[1] በእጁ ያዘው
ጠበቅ አደረጋት
ጠበቅ አረገችው[2]
ከፈሉና ወጡ
በከሰለው[3] ሌሊት
ሁለቱ ነደዱ
ታፋቸውም[4] ጋለ
ቤቱ ተቃጠለ
ፍራሹ ነደደ
ፍቅር ተያያዘ

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ያገረሸ ፍቅር

የሰማይ አሞራ፥
ላዋይህ ችግሬን፥
ብረር ሂድ ንገራት፥
ከትልቁ ዛፍ ስር፥
ድሮ በልጅነት፥
ከተጫወትንበት[5]፥
ከትልቁ ዛፍ ስር አታጣትም ፍቅሬን፥
ብረር ሂድ ንገራት፥ ንገር መናፈቄን።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

የፍቅር ቃጠሎ

ጉንጭሽ ፅጌረዳ፥
ሞቆት የፈነዳ፥
ላይንሽ የጥዋት ጨረር
የበራ ማለዳ።
የማትጠገቢ የስንዴ ራስ ዛላ፥
ላገዳ ጥንቅሽ፥
ጠብ ላትይ አንጀቴ፥ ባኝክ ብመጥሽ።

---

[1]ይህ ግጥም ሁለት ቦታ ተፅፎ አግኝቼዋለሁ የተተየበው (በፅሀፊት መኪና የተፃፈው) ኗ፥ ጇ ሲል፥ የታተመው (የጋዜጣ ቅጂ ይመስላል) ግን ንዋ፥ ጅዋ ይላል። ጋዜጣው የታተመው አቶ ገብረ ክርስቶስ እያሉ ከሆነ፥ የዚህ ላይነቱን የአፃፃፍ ዘይ እንደማይቃወሙ መገመት ይቻላል።

[2]ግጥሙ «አደረገችው» ነበር የሚለው። ለማንበብ ስለሚያስቸግር ለውጬዋለሁ።

[3]ጥቁርነትንና ጨለማን ብዙ ቦታ ከከሰል ጋር ያመሳስሉታልና፥ ምናልባት ስእል የሚሰሩበት *“charcoal”* የሚሉት የጥቁር ከሰል እርሳስ እየታቸው ይሆናል፥ የሚል ግምት ነበረኝ። ዶክተር ፍቅሬ ቶለሳ ግን፥ እዚህ ግጥም ውስጥ ያለው «ከሰል» የሚያመለክተው የሌሊቱን ጥቁርነት ሳይሆን ግለቱን ነው፥ ብለውኛል። ይመስላል።

[4]«ታፋቸው» የሚለውን፥ ለማንበብ ስለሚያስቸግር ታፋቸውም ብየዋለሁ።

[5]«ከተጫዋወትንበት» ነበር የሚለው።

ቆንጆ ነሽ አንቺዬ
እሳት ነበልባል ነሽ፥ ንዳድ በአከላቴ
ሆነሻል ሙቀቴ፥
ሆነሻል ህይወቴ።
የጋለው ትንፋሽሽ፥
የሞቀው ምላስሽ፥
ማርኮኝ በከንፈርሽ፥
እጄን ሰጥቻለሁ፥
እስረኛ ሆኛለሁ።
ያንቀጠቀጠኛል ወባ ቅናት ገብቶ፥
ልቤን አስፈራርቶ
ትኩሳት አምጥቶ።
ፍቅርሽ አቃጠለኝ፥ በመልክሽ ልተክዝ፥
እቀፊን ልቀዝቅዝ፥
ንከሽኝ ልደንዝዝ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። 11/3/51 የዛ.ኢ

ዛሬ ወዴት አለ?

ቅኝ አገር መሻማት ዛሬ ወዴት አለ?
የመርከብ ወንበዶች ጊዜአቸው የታለ?
አንደዱሮ አይሆንም
ታሪኩ ቢወራ ሀተታው ቢለቀም
እንደጥንቱ አይሆንም።
መሰሉም ቢመጣ ጥቂት ተለውጦ
«ታሪክ ተደገመ!»
ይባላል ሲጠፋ ጊዜ እየታመመ።
በራሱ ከረጢት ገብቶ ተጠቅልሎ
ለብቻው ሲደበቅ ሸሽቶ ተገልሎ
አስታዋሽ ሲያገኘው
እየታየ ጥላው
ሁሉም ይለወጣል ጊዜ እየቆጠረ
አንዳንዴም ይረሳል እየተሰወረ።
ጨረቃ እንደክብሪት ፀሀይ እንደሻማ
በርተው ይጠፉሉ
ተቃጥለው ያልቃሉ።
ሰማይ ተቀዳዶ እንዳሮጌ ሸማ
ከዋክብት አንድ ባንድ ወድቀው ተንጠባጥበው
የባህርይ ፍጥረቶች እንዳልነበር ሆነው
ሲመጣ ጊዜያቸው
ያልፋሉ ጨልመው።
የማይቀር ምን አለ?
የማይቀር ምን አለ?
ሞትም ሙት ይሆናል የሚሞት ሲጠፋ
ጊዜም እየገፋ
የሚገፋው ሲያጣ ይሆናል የጠፋ።

◆ ገብረ ክርስቶስ ደስታ።

ምስጢር

ሁሉም እንደዘበት
ሁሉም በዘልማድ
ሁሉም እንዲያው፥ እንዲያው
የሚሆን መስሎሃል፥
ጉንዳንን ተመልከት -
የወፍ ቤትን አጥና -
ንቦችን አስተውል -
አንድ የውሻ ጩኸት ሙዚቃ እየሆነ. . .
አለምን በመዞር ሌሊቱን ያነጋል።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ትንኝ

በቅንድቤ ክብደት
ትንኝዋን ፈጨሁዋት
ጎርፍ እንባ ወረደኝ . . .
አይኔ መቼ ወዶ
የተለመደ ነው ሃዘንና ፀፀት
አውቀው ባደረጉት
ሳያውቁ በሰሩት።
ምን ቀን ቀጠሮ ነው
አይኔን ከመጠጠኝ[1] . . .
ከዚህ ሁሉ ቦታ
ከዚህ ሁሉ መሬት
ከዚህ ሁሉ ሰማይ
አይኔ ተገልጦ እንዲያይ
ትንኝ እንዲገባ . . .
ሞት እጁን ዘርግቶ ህይወት እንዲቁዋረጥ
ሰበብ እኔ ልሆን
በማላውቀው ነገር
ባልፈለግሁት ነገር
ምን ጠባብ አለም ነው
አክ እንትፍ ኤጭ ወዲያ
ምን ጨካኝ አለም ነው።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

[1]«ከመጠጠኝ» ይሆን? መከምጠጥ ደግሞ ለምላስ እንጅ ለአይን አይሆንም። የተለምዶ ስርአትን የሚያፋልሱ ሃሳቦች ሌሎችም ግጥሞቻቸው ውስጥ ስለሚገኙ፥ ቃሉ «ከመጠጠኝ» ሳይሆን አይቀርም። በዘመናዊ ስእል ውስጥ ይህ አሰራር የተለመደ ነው። ለምሳሌ አንድን ደረጃ አቅጣጫውን ሳይለውጥ ወደታች የሚወርድ እንዲሁም ወደላይ የሚወጣ አስመስለው ይስሉታል።

ፍቅር ጥላ ሲጥል[1]

በገና ቢቀኙ
ሸክላ ቢያዘፍኑ
ክራር ቢጫወቱ . . .
ለሚወዱት ምነው
ሙዚቃ ቢያዜሙ
ቃል ቢደረድሩ
ጌጥ ውበት ቢፈጥሩ
ቤት ንብረት ቢሰሩ
ላበባ ቢልኩ
ምነው ቢናፍቁ
ላገር ቢያቁዋርጡ
ቢሄዱ ቢርቁ
ላመት ቢጠብቁ . . .
ለሚወዱት ምነው?

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። ጥር 1 ቀን 1955 ኣ.ም

ሀገሬ

ኣገሬ ውበት ነው፥
ለምለምና ነፋስ የሚጫወትበት፥
ፀሀይ የሞ ላበት፥ ቀለም የሞ ላበት።
ኣገሬ ቆላ ነው፥ ደጋ ወይና ደጋ፥
እዚያ ብርሃን ኣለ ሌሊቱ እስኪነጋ።
ኣገሬ ተራራ ሸለቆ ረባዳ፥
ኣገሬ ጅረት ነው ገደልና ሜዳ፥
ውበት ነው በበጋ ፀሀይ ኣትፋጅም፥
ክረምቱም ኣይበርድም፥
ኣይበርድም፥ ኣይበርድም።
ኣገሬ ጫካ ነው፥
እንሰሳት ኣራዊት የሚፈነጩበት፥
በወጥመድ ሳይገቡ ሳይነካቸው ጠላት።
እዚያ ኣለ ነፃነት፤
በሀገር መመካት፥
በተወዳጅነት፥
በባለቤትነት፥
እዚያ ኣለ ነፃነት።
ኣገሬ ሀብት ነው፤
ጎመኑ ስብ ጮማ፥ ቆሎው ክትፎ ስጋ፥
ድርቆሹ ፍትፍት ነው፤ ቃርያው ሙክት ስጋ።
ጠጁ ነው ወለላ፥
ከኮኾክ ያስንቃል የመንደሩ ጠላ።
እሀሉ ጣእም ኣለው፥ እንጀራው ያጠግባል፥
ከቢራ ከሻምፓኝ ውሃው ይጣፍጣል፥

[1]ከመጨረሻው «ለሚወዱት ምነው?» ከሚለው ስንኝ በስተቀር ሌሎቹ ሁሉ እያንዳንዱ ቃል ኣንድ ኣንድ መስመር ላይ ነበር የተፃፈው። ምክንያቱ ስላልገባኝ ከላይ በተቀመጠው መልኩ ኣንብቤዋለሁ።

በአሉ ይደምቃል፥
መዚቃው ያረካል፥
ጭፈራው ዘፈኑ ችግርን ያስረሳል።
እዚያ ዘመድ አለ፤
ሁሉም የናት ልጅ ነው፥
ሁሉም ያባት ልጅ ነው፥
ጠላትም አንዳንዴ ይመጣል መቃብር፥
ባለጋራም ቸር ነው «ያገር ልጅ» ሲቸገር፤
ገነት ነው አገሬ።
ምነው ምን ሲደረግ?
ምነው ለምን እንዴት?
ዘራፊ ቀማኛ ምቀኛ ወንበዴ፥
ጥርኝ አፈር በጁ ስንዝር ወሰን አልፎ፥
የተቀደሰውን ያፍሪቃ ላይ ደሴት፥
ባያገኝ ለማርከስ ጠላይ ይመኝ እንዴት።
እምቢኝ አሻፈረኝ፥
አሻፈረኝ እምቢ፥
መቅደስ ነው አገሬ፥
አድባር ነው አገሬ፥
እናትና አባቴ ድኸው ያደጉበት፥
ካያት ከቅድም አያት የተረካከቡት፥
አፈር የፈጩበት፥
ጥርስ የነቀሉበት።
አገሬ አርማ ነው፥ የነፃነት ዋንጫ፥
በቀይ የተጌጠ ባረንጓዴ ቢጫ።
እሾክ ነው አገሬ፥
በጀግናው ልጅ አጥንት የተከሰከሰ፥
ጠላት ያሳፈረ አጥቂን የመለሰ።
አገሬ ታቦት ነው፥ መቅደስ የሃይማኖት፥
ዘመን የፈተነው በጠበል በፀሎት።
ለምለም ነው አገሬ፥
ውበት ነው አገሬ፥
ብሞት እሄዳለሁ ከመሬት ብገባ፥
እዚያ ነው አፈሩ፥ የማማ ያባባ።
ስሳብ እሄዳለሁ ቢሰበርም እግሬ፥
አለብኝ ቀጠሮ፥ ከትውልድ አገሬ።
አለብኝ ቀጠሮ፥
ከትውልድ አገሬ፥
ካሳደገኝ ጓሮ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

እንደገና

ይናፍቀኝ ነበር . . .
ዞሮ ዞሮ ከቤት
ይላል የኛ ተረት።
ኣብዋራው ፀሃዩ ይናፍቀኝ ነበር
ኣፈሩ ጠጠሩ ይናፍቀኝ ነበር

የመንደር ጭስ ማታ . . .
ይናፍቀኝ ነበር የሳርቤ ጥቀርሻው
መደቡ ምሶሶው
ማገሩ ግድግዳው፥ ኣጥሩና ጥሻው።
የፈራፈሰ ካብ . . .
ቀጭን ጠባብ መንገድ በመንደር የሚሮጥ
ቅጠል የሸፈነው
ሳር የለበሰው
እነዚህ እነዚህ ይናፍቁኝ ነበር
የተቆላ ቡና
የሚወቀጥ ቡና
የጎረቤት ቡና፥ ኣቦል ሁለተኛ
የተረጨ ቆሎ የሚያርቅ መጋኛ
የሚጨሰው እጣን . . .
እንጀራ በመሶብ ወጥ የፈሰሰበት
ያገልግል እንጀራ የሚብዋጠጥ ፍትፍት
የክክ ወጥ የሽሮ
የስጋ የዶሮ
ይናፍቀኝ ነበር ቅራሪ ጉሽ ጠላ
ይናፍቀኝ ነበር ፊልተር ዘሚኮላ
ያገራችን ድግስ . . .
ከበሮ ጭፈራው
ዝላዩ እስክስታው ስካሩ ሁካታው
ትርኪ ምርኪ ነገር ግፊያው ትንቅንቁ
ኩዋኩዋታው እርግጫው ዘፈን ድብልቅልቁ
«ኣሽወይና ወይና» . . .
«እሲቲ እንደ ጎጃሞች»
«ኣሲዮ ቤሌማ» . . . «ኣሆሆ፥ ኣሃሃ»
የቄስ ትምርት ቤት[1]
የሀሳፍቱ ድምፅ
ሀ ሁ ሂ ሃ ዜማ ነበር የናፈቀኝ
የፅጌ ጭፈራ ነበር የናፈቀኝ፤
ከበሮ ፀናፅል
ሆሳእና ጥምቀት
ፋሲካና ገና ሁዳዴና ስግደት
ቡሄ ሆያ ሆዬ
የእስላሞች ኣረፋ፥ የጋላ ሸጎዬ
የቁልቢው ገብርኤል
ልደታ
ፍልሰታ
ኣውቆ የበቀለ ወፍ ዘራሽ ኣበባ
ለምለም ኣረንጉዋዴ . . .
ያልተጠበቀ መስክ ከብት የሚግጥበት
የደመና ግላጭ የሚጫወትበት፤
ሌላም ብዙ ነበር
ሌላም . . . ደግሞ ሌላ
ያገር ሰው ነበር እኔን የናፈቀኝ
የቀይ ዳማ ነበር፥ ጥቁር ቆዳ ነበር
ቁርንጫጭ ከርዳዳ፥ ዘማ ጠጉር ነበር
የገራችን ቁዋንቁዋ . . .
ያገሬ ሙዚቃ ያገራችን ዜማ
ጥበብ እጀ ጠባብ ያገራችን ሸማ

[1]«ት/ቤት» ነበር የሚለው።

ነበረ ናፍቆቴ ለሁሉም ለሁሉ
ለሸዋ ለወሎ ለትግሬ ቤገምድር
ለጎጃም ወለጋ ላሩሲ ኢልባቦር
ኤርትራ ገሙጎፋ
ለሲዳሞ ከፋ
ለሁሉም ለሁሉም ነበረ ናፍቆቴ፥
ኣለብኝ ትዝታ።
ዘመዶቼ ሳሙኝ
ጉዋደኞቼም ጋብዙኝ
ሊስትሮ ጨብጠኝ
ባለጋሪ ንዳ መንገዱን ኣሳየኝ
ያገሬ ልጅ ቆንጆ «ቤት ለእንግዳ» በይኝ።
ኣለብኝ ትዝታ . . .
ኣዲስ ኣበባ ላይ ነበረ ናፍቆቴ
መናገሻ ነበር እንጦጦ ነበረ
ኤረር ጋራ ነበር ዝቁዋላ ነበረ
ገፈርሳ ነበረ ጉለሌም ነበረ
ኣዲሱ ከተማ . . .
«መርካቶ ዲጂኖ ችምችም ያለው መንደር»
የከተማው እንብርት ደጃች ውቤ ሰፈር።
የቸርቸር ጎዳና
የባቡሩ ጣቢያ
ቢሾፍቱ ነበረ ናዝሬት ሞጆ ኣዋሽ
ድሬዳዋ ነበር
ኣለማያ ነበር
ሃረርጌ ነበረ የተወለድኩበት
እናትና ኣባቴን ጥዬ የሄድኩበት
የሚካኤል ጉዋሮ
ሃረርጌ ነበረ
ዞሮ ዞሮ ከቤት . . .
ሃገሬ ነበረ እኔን የናፈቀኝ
ኢትዮጵያ ነበረች።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ለቡጊ

በግሬ ጣራ መርገጥ
ሙዚቃ ሲጋልብ መውጣት መውረድ መፍረጥ
ኣይኔን ማገላበጥ
መርበትበት መንቀጥቀጥ
መላጋት መንገድገድ እንደሰከረ ሰው
የናፈቀኝ ይህ ነው።
ተነስቼ ልዝለል
ቡጊ ቡጊ ልበል . . .
ቡጊ ቡጊ ቡጊ
ከበሮ ሲያጋፍት ሙዚቃ ሲያናፋ
ልብሴን ጥዬ ልጥፋ።
ልራቆት ኣብጀ
ልብረር ካለም ሄጄ።

ሙዚቃ በጥላው ይምጣ ይሸፍነኝ
ሁሉንም ያስረሳኝ።
እንደሳት ቡግ ቡግ[1]
መውለብለብ መንተግተግ፥
መቃጠል መሞት ነው
ይህ ነው፥ ዳንሴ ይህ ነው።
ልቤን ይነሳኛል . . .
ዛር ይሰፍርብኛል
ልወርውር እጆቼን
        ሙዚቃን እንደኩዋስ ልለጋው በግሮቼ
ልዝለል ተነስቼ፤
ቡጊ ቡጊ ልበል
መሬት ልንከባለል፥
ልዝለል ጮቤ ልምታ
ያቃገኛኝ ኣንዳፍታ፤
ቡጊ ቡጊ ቡጊ

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

እረፍት ኣድርግ ኣሁን (ለኣባቴ)

እንቅልፍህን ተኛ
            የዘላለም እንቅልፍ . . .
እንዳይቀሰቅስ . . . ህ
የዚህ ኣለም ፀሃይ የሚያጭበረብረው
ኣይንህን ኣይንካው፤
የዚህ ኣለም ስቃይ፥
        የዚህ ኣለም እንቅልፍ የሚያባንነውን
እርሳው የኔ ኣባባ . . .
        ውሸቱን ኣትስማ ከበሮ ፀናፅል፥
                        ፍታቱን ልቅሶውን፤
ደረት መጠፍጠፉን[2] ፀጉር መነጨቱን
ኣፈሩ ሲከብድ የድንጋዩ ጭነት
                ግባ-ተ መሬቱን፤
እርሳው ኣባብዬ . . .
        ኣታስብ ይበቃል።
ድሮም ኣንተ እንደዚህ ብዙ ጊዜ ኣይተሃል
ኣንተም ኣባት ሞቶህ፥
        ኣንተም እናት ሞቶህ
            ኣንተም እህት ጠፍቶህ
                ሚስት የልጆች እናት . . .
                        እንባህን ጠርገሃል።
ታውቃለህ ብዙ ነው፥ መንገዱ ብዙ ነው።
ሞት እንደንቆቅልሽ
        ጅምሩ ማለቂያው
            መካከሉ ዳር ነው።

[1]«ቦግ ቦግ» ነበር የሚለው። ኣራሚዎች «ቡግ ቡግ» ኣርገውታል።
[2]«ሲጠፈጠፍ» የሚለውን ኣራሚዎች ለውጠውታል።

ታውቃለህ ሰው ኢምንት
ሰው ጥቃቅን ነገር
ሲኖር የማይታይ
በሚሊዮን እጥፍ
በሚሊዮን ጊዜ በጣም ካላጎሉት
/ታውቃለህ የኔ አባት አስተምረኸኛል/
በመኖር በመሞት
ልዩነት የሌለው
ቢኖርም ልዩነት
ከነፋስ ከውሃ መልኩ የቀጠነ
ላይን የማይጨብጠው
ህይወትን ሲያነቡት ወደ ግራ ሞት ነው፤
/ብለህ ነግረኸኛል/፤
ስለዚህ ግድ የለም
እንቅልፍህን ተኛ።
በፀጥታ ቦታ ካሳብ አልፎ ተርፎ
ሃሳብ ይኖር ይሆን?
ግድ የለም . . . መመርመር አትሞክር።
ኣንተ[1] ሁን ፀጥታ
ህይወት የዘራውን የጤና[2] ቡቃያ
በበሽታ ላመዳይ ሞት እንደሚያጠፋው
በወዲያኛው ላለም የፀጥታን ክዳን
ቢኖር ልዩ ነገር የሚቀሰቅሰው
ኣትንቃ ከእንቅልፍህ፥
በመብረቅ ነጎድጉዋድ የለም ይደባለቅ[3]
ሰማይ መጋረጃው ይተርተር ይሰንጠቅ
ፀሃየ ፀሃያት ኮከብ ይንጠባጠብ፤
ጨለማም ይጨልም ላይኑ አውቆ እስኪጠፋ
መሬት ጭቃ ላዛባ ሊጥ ትበጥብጥ
ሌዋታን ይንቀጥቀጥ
ብሄሞት ይንቀጥቀጥ
ሳጥናኤል ይቆጣ ሲኦል አፉን ይክፈት
እልፍ ላለም ይቃጠል በገሃነም እሳት[4]
መንግስተ ሰማያት ባልማዝ ሉል ታብረቅርቅ
ገነት ትፍካ ትሳቅ
ጉዳይህ እንዳይሆን።
ድሮ በልጅነት . . . በጎልማሳነቴ . . .
ኣደንቅህ ነበረ[5]።
ያ ድምፅ የእውቀት ደወል
የሃይማኖት ዜማ የህይወት ሙዚቃ
ሃያል ግርማ ሞገስ፤
ያ በሰው ልጅ አምሳል የተጎናፀፍከው
ያ መመራመርህ . . .
ኣስተዋይነትህ
አደንቅህ ነበረ።
ድሮ በንግግር፥ ድሮ በትምህርት
ጥበብ እውቀት ሆነህ ፀሃይ ብርሃን ሆነህ
ኣሁን ጊዜው ሲመሽ . . .
የድሜ ሳት ተቃጥሎ ከሰል ሲሆን ህይወት

[1]«ኣንተ» ብሎ ያለው ቃል በደንብ አይታይም።
[2]«የጠና» ነበር የሚለው። «የጠና»ም ሊሆን ይችላል። ግን ሞት የሚያጠፋው በበሽታ ላመዳይ ስለሆነ፥ ጠፊው ጤንነት ሳይሆን ኣይቀርም።
[3]እዚህ ግጥም ውስጥ ብዙ ትርጉማቸው ያልገባኝ ስንኞች ኣሉ። ስለበዙብኝ እንዳሉ ትቼኣቸዋለሁ። መብረቅ ብልጭታው፥ ነጎድጉዋድ ደግሞ ብልጭታውን ተከትሎ የሚመጣው ድምፅ ይመስለኛል። ታዲያ በመብረቅ ነጎድጉዋድ የለም ማለት ምን ማለት ነው? ምናልባት «መብረቅ ነጎድጉዋዱ ይውረድ ይደባለቅ» ከሆነ፥ ስሜቱ ከሚቀጥለው ስንኝ ጋር ኣብሮ ይሄዳል።
[4]«ሳት» ነበር የሚለው።
[5]«ነበር» የሚለው በእጅ ፅሁፍ ታርሞዋል።

ኣሁን በዝምታህ
ኣሁንም ኣያለሁ፤
ኣያለሁ በፊትህ
ኣይኔ በንባ ርሶ
የውበት ፈገግታህ ኣልጠፋም ጨርሶ፥
ትዝታህ ኣልጠፋም፤
ደግነትህ ኣለ።
እውነ ክርስቲያን እውነ ሳምራዊ
ቅዱስ ትህትና ቅዱስ ሰማያዊ
ድካምክን ኣውቃለሁ።
ድካምህ ልፋትህ
ላገር ለወገንህ፥
ለሀግ ለነፃነት
ለምነትህ ለውነትህ[1]
ሳቅ፥ ኣሁንም በሞ ት
/እዚህ የሌለ ሳቅ/
በፀጥታው ቦታ ሙዚቃ ሁንበት
/ዝም ያለ ሙዚቃ/
እረፍት ኣድርግ ኣሁን።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ሰው ነው የረቀቀ[2]

ሰው ነው የረቀቀ
ከሜርኩሪ ቬነስ፥ ከጨረቃ ከማርስ
ከፕሉቶ ኔፕቱን፥ ኡራኑስ የላቀ
ከጁፒተር ሳተርን፥ ከጣይ[3] የደመቀ
ባካባቢው ሁሉ እያሸበረቀ፥
ሰው ኣደገ ኣወቀ፥
መሬት እንቁላሉን ሰበረ መጠቀ፤
ሰው ኣለምን ኣየ . . .

በጨለማው በታ ዶቃ ኣንፀባራቂ
ውብ ሰማያዊ ኩዋስ፥ ሮዝ[4] ኣብረቅራቂ።
በተጣራው ኣየር በነጣው ደመና
ባረንጉዋዴው ባህር ውሃ ተሸፍና[5]፥
ውብ ሉል ኮከብ ኣለም፥ የጠፈር ላይ ጤዛ፥
የሰው ልጆች እናት፥ የሰው ልጆች ቤዛ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ። መስከረም 1961 ኣ.ም

[1]«ለእውነትህ» ነበር የሚለው።
[2]ይህ ግጥም ሁለት ቦታ ተፅፍዋል። መጀመሪያ «የጠፈር ባይተዋር» ከሚለው ግጥም ጋር ከሌላ ቦታ ደግሞ ለብቻው «ሰው ነው የረቀቀ» በሚል ርእስ ስር። ከጠፈር ባይተዋር ጋር ስናነፃፅረው ኣይስማማም። ራሱን የቻለ ግጥም ይመስላል።
[3]«ፀሃይ» ነበር የሚለው። «ፀሃይ»ም ሊሆን ይችላል። «ሰው ራሱ የደመቀ ፀሃይ ነው።» ለማለት ከሆነ። ግን የኣካባቢውን ስንኞች ስንመለከት፥ «ሰው፥ ከፀሃይ ይበልጥ የደመቀ ፍጡር ነው።» ለማለት ይመስላል።
[4]«ውብ ሮዛዝ» ነበር የሚለው።
[5]«ባረንጉዋዴው ኣጣቢ ውሃ ተሸፍኖ» ነበር የሚለው።

ኣንተ ነህ መስከረም

ማለቂያ በሌለው ደማቅ ሰማያዊ
ከሩቅ ያለው ጋራ ተነክሮ ሃምራዊ
በዚያ ላይ ደመናው እንደጥጥ ተነድፎ
እየተራራቀ ቢያንጎበብ ተቀጥፎ
ኣንተነህ መስከረም
የሃምሌን ጨለማ የነሃሴን ዝናም
የሻርከው ኣንተነህ
በብርሃን ፈገግታህ
በክረምቱ ወራት ሰማዩን ያስጌጠው
የማርያም መቀነት በቀለም ያበደው
ጤዛው ነካክቶታል መሬቱ ላይ ለቆ
በቀይና ቪጫ መስኩ ተለቅልቆ
        ወንዙና ጅረቱ ድንጋይና ኣፈሩ
        ኣገሩ ውብ ሆንዋል ሜዳው ሸንተረሩ
እንቁጣጣሽ ኣንተ ስሞታህ የበዛ
ለሰው መታሰቢያ ውበት የምትገዛ
        በሽቱ መኣዛህ ለውጠው ኣመቱን
        ይታደስ ያረጀው ፍጥረት ሌላ ይሁን
ከምረው ዘመኑን ካበው ባመት ባመት
በወሩ ደረጃ ፍጥረት ይጉዋዝበት
ፍየሎች ይዝለሉ ቅጠል ይበጥሱ
        ከተሰደዱበት ወፎች ይመለሱ
ይልቀሙት እህሉን
ይስሩ ቤታቸውን
ይስፈሩበት ዛፉን
        የደስ ደስ ያሰሙ ንቦች ይራኮቱ
        ይንጠራሩ ኣበቦች ይንቁ ይከፈቱ
እምቦሳና ግልገል በሜዳው ይፈንጩ
        ከብቶች ሳሩን ይንጩ
ህፃናት ይሩጡ ይሳቁ ይንጫጩ
        ዛፎች ይተንፍሱ
የነፋሱ ጠረን . . .
ይሰራጭ በቦታው ያውደው ኣገሩን
ኣደይ ኣበባ ነህ የመስቀል ዳመራ
ጠረንህ ኣልባብ ነው ኣየርህ የጠራ
ያገር ልብስ ኣንተነህ ነጭ እንደበረዶ
ሰው የሚያጌጥብህ ጥበብህን ወስዶ
ቡቃያ ነህ እሸት ጉዋሚ የበሰለ
ኣረንጉዋዴ ለብሰህ በጌጥ የተሳለ
ጥቁር ኣረንጉዋዴ
ቢጫማ ኣረንጉዋዴ
ያተር ኣረንጉዋዴ
ቅጠል ኣረንጉዋዴ . . . ቀለም ቀለም ቀለም
የሚስተካከልህ የሚያስንቅህ የለም።
ሃዘን የምታርቅ የገነት ምሳሌ
ይታደል ወለላህ ጠጅ በብርሌ
        ይስከር በደስታ ህዝቡ ይሳሳቅ
        ድምፁ እየተመታ ሙዚቃው ይፍለቅ
እንቁጣጣሽ ብለን እንስጥህ ሰላምታ
የዘመኑ መሪ የወሮቹ ጌታ
ይጨብጨብ ለዝናህ

ይጨብጨብ ለስራህ
ይጨብጨብ ለመልክህ
ኣንተ ነህ መስከረም
ዘመን የምታድስ ኣስጊጠህ በቀለም።

◆ ሰኣሊ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ቀረሽ እንደዋዛ

እንደ ድመቶቹ
የትም እንደሚያድሩት
እንደ ስልክ እንጨቶች
እንደዛፍ ሃረጎች
እንደቤት ክዳኖች
ብርድ ኣቆራመደኝ
ስጠብቅ ጥጠብቅ
«ትመጫለሽ ብዬ ሳይ ማዶ ሳይ ማዶ
የልጅነት ኣይኔ ሙዋሙዋ እንደበረዶ»
ትመጫለሽ ብዬ ደቂቃ ስቆጥር
ትመጫለሽ ብዬ ሰኣቱን ስቆጥር
ትመጫለሽ ብዬ ባዝን ባንጎራጉር
ትመጫለሽ ብዬ በበራፍሽ ብዞር
ብርድ ኣቆራመደኝ
የመንገድ መብራቶች ኣይተው ኣፈዙብኝ
ውርጩ ቀለደብኝ
ጨለማው ሳቀብኝ።
ኣለምጣትሽን
ኣውቀዋል ያውቃሉ
መስኮቶች ጨለመው
ቤቶች ተቆልፈው
ከተማው ሲተኛ
ኣይተዋል ያያሉ
ኣለመክጣትሽን
ኣውቀዋል ያውቃሉ።

◆ ገብረክርስቶስ ደስታ።

ኢዮሃ!

ኢዮሃ!
ኣበባ ፈነዳ!
ፀሃይ ወጣ ጮራ
ዝናም ዘንቦ ኣባራ
ዛፍ ኣብቦ ኣፈራ፤
ክረምት መጣ ሄደ
ዘመን ተወለደ

ኣዲስ ኣለም ሆነ።
ሌሊት ሲነጋጋ . . .
ጋራው ድንጋይ ከሰል
የተንተረከከ ፍም እሳት ደመናው፥
ፀሃይ ያነደደው።
ኣለም ሞቆ
ደምቆ፥
ብርሃን ሲያሸበርቅ
ጤዛው ሲብረቀረቅ፥
ህይወት ሲያንሰራራ
ፍጥረት ሲንጠራራ፥
ዘመን ተለወጠ መስከረም ኣበራ።
«ኢዮሃ ኣበባዬ።»

◆ ሰኣሊ ገብረክርስቶስ ደስታ። 1955